

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 20. okt. 1973
Nr. 81 (3869)

15. aastakäik

MIKS SOOME PÄÄSES PÖÖRDEST?

Palu on arutatud küsimust, miks Soomes ei toimunud pärast kapitulatsiooni kommunistlikku riigipööret, kuigi Zhdanov, sama mees, kes dirigeeris Eesti Vabariigi hävitamist oli kohal vene kontrollkomisjoni esimehena. Soomlased on kaldunud sageli arvama, et Stalin mingi erilise heasoovilisuse tõttu tegi Soomele erandi. Tegelikult ei olnud see nii. Riigipööre oli plaanitud ja ette valmis-
tatud. Ometi ei suutnud kommunistid seda teostada, vaatamata, et nad sõja-
järgsetel aastatel kuulusid valitsusse ja omasid suure mõju.

Äsja ilmunud raamatus "Vem tackar Yrjö Leino?" (Askild & Kärnekull kirjastus) paljastab tookordse kommunistliku siseministri Yrjö Leino poeg Olle Leino, kes

Rootsis tegutseb ajakirjanikuna, 1948 aasta sündmusi, kus tema isa mängis saatuslikku rolli, m.h. ülemjuhataja ja presidendi informeerijana pöördeplaanidest.

Teatavasti Yrjö Leino heideti välja parteist ja ametlik Soome tegi kordluse tema trükitud memuaaride hävitamiseks, milliste andmeid nüüd poeg on kasutanud.

Saade okup. Eesti kohta RAADIOS

Rootsi raadios anti teisipäeva ja kolmapäeva õhtutel edasi programm "Eesti - tundmatu naaber", mõeldud selle naabri tutvustamiseks. Programm, mille signatuuriks alguses oli okupatsioonihümn ja mis põimitud oli rohke muusikaga, oli koostatud Sveriges Radio Umeå toimetuse eestlasest liikme Maarja Talgre poolt, kes juulis külastas Tallinnat ja seal võimude abiga koostas programmi, mis tahab olla informatiivne, kuid seda ühekülgselt, andes eeskätt edasi nõukogude andmeid, mis eesti rahva tõi elisi probleeme okupatsioonis esile ei kergita: näit. ei puudutatud venelaste suurt sisserändu, mis muudab maa etnilist ilmet järjekindlalt.

Teadustaja rõhutas, et Eestist on saanud moodne tööstusmaa ning Maarja Talgre konstateeris et "niinimetatud raudeerile on pehmenenud", mistõttu palju väliskülastajal käib Tallinnas, kus on 360.000 elanikku ja kus elab seega 28 protsenti rahvastikust - ainult 15 protsenti on veel maal.

Intervjuerides rootsi keelt kõnelevat Inturisti giidi Priit Relvet, märkis see, et osa Rootsi turistidest on maa "endised elanikud". Maarja

Järg lk. 11

Araablase ölisõda ameeriklaste vastu Elav diplomaatia

Samal ajal kui lahingud Lähis-Idas jätkuvad, kuigi enam-vähem lukustatud positsioonidel, on diplomaatiline aktiivsus kõrgemal nivool suur. Sovjeti valitsusjuht Kossõgin näiteks peab otseläbirääkimisi Kairoga ja Damaskusega ning USA-s kohtus Nixon nelja araabia välisministriga. Kissinger omakorda on igapäevases kontaktis N. Liidu suursaadikuga, Anatol Dobrõniniga.

Ent relvavool sõdivatesse riikidesse toimub endises tempos. USA varustab Iisraeli ja N. Liit eeskätt Süüriat ja Egiptust. Kuna ameeriklased toetavad Iisraeli, otsustasid õli tootvad araabia riigid vähendada õlieksporti USA-sse.

Märgitakse, et alguses vä-

hendatakse väljavedu viie protsendiga. Kui USA jätkab Iisraeli relvastamist vähendatakse õlieksporti 5% iga kuu kuni Iisrael on taganenud omaenda piiridesse ja Palestiina rahvas on saanud tagasi oma seaduslikud õigused.

Samaaegselt otsustasid õli-

tootvad araabia riigid tõsta toorõli hindu tüdiseit, kuna araablased on kaotanud kannatuse pidada lõpmatu ja tulemusteta läbirääkimisi rahvusvaheliste õlifirmadega. See tähendab seda, et tüürid õliga kütavates majades tõusevad

Järg lk. 11

Moenäitus Eesti Majas

Stockholmi Eesti Majas korraldas Rootsi Festlaste Esinduse Naisring sügismoe demonstratsiooni "mannekeendidega daamide oma ridadest. Konfeksioon oli pärit Bredenbergi moemajas ja kommentaatoriks oli EPL-moekirjade autor Karin Saar-sen. Demonstratsioon äratas erakordset huvi ja Eesti Maja oli

"täbi müüdnud" sõna tõsisel mõttes eeskätt naisperele. Pildil moe esitajaid demonstratsioonil "manlitte osakonnas" - vasakult Kulla Saar, Urve Saks-Tegelbrink, Kristina Viira, Ada Aspe, Ella Pops, Salme Vasur ja Mari-Ann Karupää (EPL-foto Lepper)

Uus juht Estonia teatris

Tallinnas on toimunud muu datus Estonia teatri juhtimisel. Kogu teise okupatsiooni jooksul esinduslava juhtinud René Hammer kõrvaldati ja asendati 45-aastase helilooja Ants Süberriga, kes silma on paistnud parteimehena ja parteiteemaliste helindite kirjutajana.

Hammeri teatripoliitika asendub nüüd "uue luuaga" ja uues programmis on juba küllalavastajad Leningradist, venelased Portnovi "tänapäeva-teemaline" operett jne.

Samal ajal on teatri kuulsaimad ooperilauljad Georg Ots Moskvas haiglas - tal on ajukasvaja, mida tuleb opereerida, kui see osutub võimalikuks.

EPL

Laupäeval, 20. okt. 1973

Informatsioon

Informatsiooniküsimused olid järjekordselt arutusel USA kongressis ühenduses summa- de andmisega Moskva poolt eriti vihatud Müncheni Free Europe ja Radio Liberty saate- teenistustele. Nagu võis arvata, oli küllaltki suur arv kongressi liikmeid (90) informatsiooni- teenistustele raha andmise vastu, kusjuures ette toodi, et lääneline informatsioon itta "ei vasta Washingtoni-Moskva pinge vähendamise intensioo- nidele" ja tuleb teha meelde seda ägedat kampaniat, mida idari-igid peavad just lääne ra- diosaadete vastu.

Need meenutajad, kes end poliitiliselt tavatsevad esitleda eriti suurte vabaduse ja libe- ralsuse pooldajatena, tegut- sesid selle juures otseselt ühe diktatuuri käsilastena, kes on ette võtnud sulgeda kõik vaba informatsiooni allikad oma rahvale kui ka alistatud rah- vastele.

Valdav enamus kongressist Esindajatekogu (313) asus aga õnneks terveltale seisukohale: kui N. Liidul on põhjust miljo- neid kulutada lääne saadetele, mis kaugeltki ei ole objektivi- sed ega mõjumatusemargi- ta, siis on loomulik, kui ka lääs kulutusi teeb informatsiooni- raudeeridele, mis jäävad rah- vastele, et nad ei jääks ainuüksi diktatuurirezhimil inform- sioonide küüsi või koguni informatsioonide, kui rezhim seda otstarbekaks peab.

On ju palju informatsiooni- ka N. Liidust ja teistest idariiki- dest enestest, mille lovimine valitsejad kardavad. Kas teaks näiteks idariikide vene vai- muusuruste, nagu Solshenitsi- ja Sahharovi nõudmistest in- mōiguste ja vabaduste taas- tamiseks kommunistlikus ühiskonnas, kui seda inform- siooni ei vahendaks just lääne raadiosaadetest, kõneleb oma keelt.

Stalin võitles võõraadiote kuulamise vastu aparaatide sundärakorjamisega, ühepro- e tsentraalraadiosaadete sisse- andmisega kollektiividesse jne. Kuna aga raadio ja televi- sioon samal ajal on muutunud ka hindamatuteks indoktri- neerimisvahenditeks rezhimil hvides, siis pūlavad praegu- sed valitsejad saavutada puh- tust "läänest kostvaist sega- vaist tõdedest" sellega, et otsi-

takse poliitilisi võimalusi nende lääne häälte valgitamiseks.

Olukorras, kus idariikidel on õnnestunud läänes luua "kaa- skõlagruppe", kombineerite- kase otsest diplomaatilist ja po- liitilist survet sisesurvega lää- neriiikidele just nende gruppide abiga. Need "kaaskõlagrupid" hoolitsevad mitmetes maades teatavasti ka selle eest, et otse- selt puhtdemokraatlikud ra- dio- ja TV võrgud levitavad in- doktrineerivat ja mõjustavat pahaaimamatult puhta raha eest idast ostetud materjali (nagu see sageli toimub just Rootsis), mis on mõeldud ühi- konna mõjutajana.

Läänes ei ole kunagi protes- teeritud idariikide raadiopro- paganda vastu, kuigi näit. N. Liidul on kõige rohkem lääne ja välismaailma suunatud saateid samal ajal kui hiigeliigriis on üles ehitatud kulukas ja ulatus- lik segajate-võrk väljaspoolt saabuvate informeerivate saa- dete segamiseks.

USA saavutas juba varem kokkuleppe, n.n. dzhenti- n-agreemendi venelastega pärast Ungari ülestõusu, kus need oma saatjate tegevuse lubasid lõpe- tada, kui lääne saatjad loobu- vad aktiivsest kommunisti- vastasest propagandast. Lääs on seda pidanud hoolega, isegi pärast segamist ülestõuslusa- mist Kuubakriisi ajal, mis kes- tis kuni silamaani.

Küsimus on, kas uus sega- miste katkestamine ei kujune lühikeseks Lähis-Ida sõja tõttu, kuna lääne saadetest paljastub "rahuarmastava" Kremli te- gelik roll. Need kogemused sega- jatega on alla kriipsutanud, et N. Liit ei desarmeeril oma saatjaid ega segajaid kokkule- pete tõttu — need on alati star- divalsid.

Lääs seavastu on oma koh- stust võtnud nii tõsiselt, et n.n. eestrisõjas on ainukeseks rün- davaks pooleks jäänud N. Liit ja idariigid, kuna läänemaailm USA-ga eesotsas julgub kasu- tada ainult ranget objektivset ja pahatilti koguni inform- sioonide mahavajamiseks tak- ti- katki, kui kardetakse Moskvat irriteerida. Direktiivli on antud sageli isikutele, kes on nende kohaldamisel restriktiveamad kui seda on direktiivile mõte.

SELLES olukorras ei olegi nii üllatav, kui sageli maailma avalikus arvamusel näit. Ameerika Ühendriigid on pek- supositsiks ainult selle tõttu, et suure demokraatia enda informatsioon on nii tagasi- hooldlik ega ulatu kuigi kaugale maailma avaliku arvamise teadvusse võrreldes N. Liidu ja tema satelliitide energilise te- gevusega. USA holab sliin kokku alal, kus kokku hoida ei tohiks. Vähemalt ei hoi- venelased kunagi kokku oma propagan- das.

Kongressi informatsioonidest oli meile huvitavam positiivne seisukoht Balti saadete loomise suhtes Radio Liberty juurde. Eriti sellepärast, et ka USA välisministerium on positiivne. See näitab, et kolme läänelisel orienteeritud Läänemere-äärse rahva hoiakut peetakse väärt- luslikuks ja informatsiooni nei- le vajalikuks.

Kuigi Ameerika Hääl näit. eesti keeles annab iga päev tunnise saate, siis tuleb meeles pildada, et see raadio on osa USA välisministeriumist ja sellega ka ametlikult poliiti- kast, poolametlikul organisat-

VÄLISKOMMENTAAR

Ohustatud maailmarahu

Täpselt nädal pärast uue sõja puhkemist Lähis-Idas tunnistas Ühendriikide välisminister Kis- singer, et USA tunneb tõsist rahu- tust arengu pärast sõjapilirkonnas, mis ähvardab ohustada maailma- rahu. Kissinger kutsus sel puhul "kõiki mald", eeskätt aga Nõuko- hoidliks Litu üles lõpetama "tagasi- hooldlikkust ja mõbudukust" seoses konfliktiga Lähis-Idas.

Ta tegi selle avalduse Washing- tonis toimunud pressikonverentsil, mis oli tema esimeseks ametlikuks esinemiseks ajakirjanduse ees pä- rast kinnitamist ameerika väli- sministri kohale.

Ohustatud maailmarahust kõ- nelides tõmbas Kissinger paralleeli Balkani sündmustele Euroopas enne esimest maailmasõda. Suur- võimude kaotatud sliis haarde lo- kaalsest konfliktist ümber Balka- ni tulemusena, et see viis esimese maailmasõtta. Samasugust ohtu peidab eneses nüüd Lähis-Ida kon- flikt riisikoga, et tuumarelvil oma- vad suurvõimud võidakse sinna kaasa tõmmata.

SELLEL tagapõhjal ja näitavasti olukorra tundlikkust silmas pida- des hoidus Kissinger sliiski aval- damast üksikaskju intensiivsete katsete käigust, mida ameerika poolel on Lähis-Ida sõja puhkemis- est saadik tehtud selleks, et sõja- tegevust seisma panna. Ta ei ütel- nud midagi ka selle kohta, kuidas ol lugu kõnelusega president Nix- oni ja nõukogude parteijuhli Brezhnevi vahel.

Teatavasti oli Nixon juba 8. ok- toobril tavaselt diplomaatilisel teel võtnud kontakti Brezhneviga, kuid tagajärgeid pole midagi avaldatud.

Oma pressikonverentsil seletas välisminister Kissinger ainult, et USA eesmärgiks on ühest küljest sõjategevuse võimalikult kiire lõ- petamine Lähis-Idas, teisest kül- jest aga selle saavutamine nõnda, et rahu sliiklamine Lähis-Ida ku- juneks senisest kiirdamaks.

Ajakirjanike arvates võis niisu- gune lahendus toimne tulla ainult

teatud koostöös N. Liiduga, mis aga näis olevat kahtlane. Seepä- rast küsiti Kissingerilt otseelt, kas ta ei pea Nõukogude talitusviisi mitte ainult vastutamatuks, vaid ka riisli vastukäivaks sobimustele USA/ga, kuna N. Liit on loonud õhusilla sõdivalt-sõdivate araabia riikide varustamiseks relvade ja sõjamoonaaga ning ühtlasi kutsu- nud araabia riike üles asuma Süü- ria ja Egiptuse poolele. Läätkitus Alzhieria presidendile Boume- diennile ütles Nõukogude partei- juht Brezhnev, et Süüria ja Egiptus ei pea seisma üksinda "reelitiku vaenlase" vastu.

Brezhnev ütles, et N. Liit tahab anda araabia riikidele mitme- külgeist abi "nende õigustatud võitluses Israeli imperialistliku agressiooni vastu".

Kissinger mõnits diplomaatli- kuit, et "Nõukogude käitumine "pole olnud kaasatav" sõja- tegevuse lõpplamamisel. Ta arvab ühtlasi, et N. Liit oleks pidanud informeerima USA-d sõjapuhke- misest ohus, kui Moskvas olid sel- lest ennakuil teadlik. Igatahes osutab seliele nõukogude kodanike arvamine Süüriaist ja Egiptusest lennuteel just sõjapuhkemisele eelnenud päevadel.

Kui N. Liit pealegi kutsus araa- bia riike üles aktiivsele algamiseks, siis peaks USA seda võtma "väga tõsiselt", seletas Kissinger. Aga kõige sellest hoolimata pūdis ta nüüd vaadelda Nõukogude talitus-

viisi palju tagasihoidlikumalt kui üle kuue aasta tagasi toimunud 1967 kuuepäevase sõjaga.

Ilmselt tahtis Kissinger sedavilsi jätta ukse lahti võimalusele, et Washington ja Moskva leiavad ühise tee konfliktit lahendamiseks, olgu omavahel või Liitunud Rah- vaste Organisatsiooni kaudu. Kui seda ei juhtu, siis võivad USA-N. Liidu suhted jõuda "katkemise piirini".

Nõnda kõneles Kissinger 12. ok- toobril peetud pressikonverentsil. See oli juba aeg, mil peale Egiptu- se ja Süüria olid hakanud sõjast Israeli vastu osa võtma teatud kontingendid teistest araabia riiki- dest: Marokost, Iraagist, Liibi- ahist, Sudaanist, Saudi-Araablast, Alzhieriaist, Tuniislast ja Jordaa- niast.

See vihjas araabia riikide ühise- indele valmus, nagu Kremil pea- mees Brezhnev seda oli astunud isegi Uganda, mitaarabiala riik. USA kui Israeli toetaja seisls väga tõsisel dilemmal ees, kuna araabia riigid peale ühiseinde tegid ilmselt ettevalmistusi õhukõhki raken- damiseks maade vastu, kes Israeli ühel või teisel viisil abistavad.

Israel vajab aga relvi ja sõja- moona, et mitte alla jääda. USA välisministeril oli tööpeolust põhjust ütelada, et maailma rahu võib praegu olla niisama ohustatud nagu esimese maailmasõja eel.

A.K.

Ameerika varustab Israeli relvadega

Eesmärgiga luua vastukaalu N. Liidu õhusõlale, mille kaudu araabia riike varustatakse relva- dega, startis ka USA omapoole õhusilla Israeli. Kapatsiteet on umbes 300 tonni päevas, kuid seda võidakse tunduvalt tõsta, eeldusel, et olukorda Israeli relvastuse alal seda nõuab.

Israel on ameeriklaste käest saanud peamiselt atakkilennukeid tüübi Phantom F4. See on lennu- kiitõpp, mida Israeli peamiselt kaustab võitluses Araabia riikide vastu.

Teatud allikad märgivad, et va- jaduse korral läkitab USA Israeli ka aboluutselt kõige moodsamald võitluslennukeid. Need on sellised, mis olid tules Vietnaml-sõja lpu- perioodil ja mille elektrooniline varustus on ultramoodne.

Muuhulgas omavad nimetatud lennukid elektroonilisi seadeldisi, mis lõovad vastase radariseadmed reast välja, s.t. segavad õhutõrje- robotite suunamist. Eelduses on muldugi, et lennukites paiknevad segajad tõotavad radarijamade- ga samal frekventsil.

Kuna Egiptusel ja Süürial näi-

teks on samad õhutõrjerobotid, mis Põhja-Vietnamil ja FNL-l, siis peaksid tippmoodsad USA atak- kilennukid olema ka nende osa- tühased. On aga teadmata, kas ni- metatud segajad suudavad kursori välja vilia egiptlaste keskdistantsi- rakette.

Nendega nimelt on president Sadat ähvardanud Israeli, mär- kides, et kui Israeli ei lakka rüh- damast Egiptuse tagalat, võtab Egiptus Israeli tähtsamad kesku- sed raketitule alla.

Washingtonis teistsal on speku- leeritud, kas on mõeldav, et USA võtab sõjast aktiivset osa, umbes nii, nagu see toimus Vietnamis. Teatud viijse selles suunas andis välisminister Kissinger, kes nen- tis, et USA saadab Israeliile appli oma vägesid siis, kui seda peaks tegema Soviet.

Paljud aga oletavad, et Kissing- eri väljendus oli mõeldud hoiatu- sena N. Liidu aadressil, lootusega, et venelased piraaksid oma aktiiv- sust Lähis-Ida sektoris.

Peale atakkilennukite on USA saatnud Israeliile rohkesti ka muid relvi ja rakette. Tõenäoliselt on tegemist õhutõrjeraketitega.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Noorte Kunstigrupi tegevus

Eesti Noorte Kunstigrupp alus- tab kolmapäeval, 24. oktoobril oma fotoringidega kell 19. Grupp oma ruumides Grey Turegatanil nr. 15 III tr. õpetab Jaak Kruusmägi fo- tohuvileste fotograferimist. Võimalus ka laboratooriumi töös — alguses printimisvase vormis, kuid loomade saada ajakohast va- rustust. Küsimustele vastab Jaak Kruusmägi telefonil 88 72 80. Õlmaalimise kursus toimub samades ruumides neljapäeviti kell 19 Kristiina Kauri juhatusel. Telsipäeviti on ruumides vaba tegevus. Põhiküsimiti kogumine õlmaalimiseks linna kaunelmis ateljees. Küsimustele selles osas vastab Mart Kikerpuu tel. 710 61 68.

NORRKÖPING

Meeskoori kontsert

Stockholm Eesti Meeskoor an- nab laupäeval, 20. oktoobril kell 17.00 kontserdi Folkets Husi kon- sertsaalil, Slottsgatan 114-118. Juhatab: Lembit Leetmaa, so- listid: Andres Kuik-Groenius ja Sigrid Lood, klaveril Hilma Nerep-Mossin.

Kõik lauluarmastajad nii ligidalt kui kaugelt — teretulemast!

sioonil, nagu seda on Radio Li- berty, on kahtlemata võimalu- sed pisut avaramad. Sellest siis ka Moskva protestid just pool- ametlike ja mitte kunagi ametlike raadiote vastu, kuigi kahtlemata need osutavad seal ebapopulaarseks kui töö eada- skandjad.

KLA

EESTI PÄEVALEHT

Eestriiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokia
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetuse ja talituse:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 158:-
Termin (4 kuud) kr. 67:-
Kuu kr. 16:-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1973

Le Duc Tho ja Kissinger said rahuauhinna

Tänavune Nobeli rahuauhind antakse Norra stortingil Nobeli komitee otsenaga kahele isikule. Noid üks on USA uus välisminister Henry Kissinger, teine Põhja-Vietnami poliitbüroo ilge ja Viet- nami läbirääkija Le Duc Tho. Au- hind on 510.000 krooni.

Nobeli komitee rõhutas, et mõ- lemad laureaadid tegutsesid Viet- nami läbirääkimistel nii nagu seda ol mõelnud Alfred Nobel. See tähendab, et rahvusvahelisi tõlku- almusi peab lahendama läbirää-

kimiste kaudu, mitte sõjaga.

Paljud vaatlejad aga peavad otsust kummalsiks, kuna kumbki laureaat pole eriti rahumeelne. Hanol aktiivsus Vietnamis on üldi- selt teada, samuti USA oma, mille huvist esindab Kissinger.

Rahuauhinna jaoks oli esitatud kokku 47 kandidaati. Silmapaist- vamat nimele hulgas esinesid Richard Nixon ja Jugoslaavia president Josip Broz Tito. Ka Rootsi desarmeerimise minister Alva Myrdal oli üks kandidaat- dest.

Saunakommetest meie vanas rahvatraditsioonis

Vanad eesti saunakombed haaravad juba sauna ehitamise. Nimelt tuli sauna ehitamisel alustada selge ilmaga. Kui seda tehti sompus ilmaga, siis pidi see põhjustama vinguse sauna. Peamised saunapäevana esines laupäev. aastal 1864 märkis Fr.R. Kreutzwald: "Hälgete arstimiseks köetakse sauna neljapäeval, vihtlemiseks aga laupäeval."

Nüudeks oli, et saunas tuli käia enne loojakut, sest arvati, et hülsem saunaskäimine mõjub ebasoodsalt viljakasvule. Lisaks usuti kohati, eriti Lõuna-Eestis, et pärast päikese loojumist võib saunavest muutuda vereks.

Saunaskäimiseks arvati kasu olevat siis, kui seda tehti vanal kuul, sest siis pidi ihu pesemisel paremini puhtaks minema. Samuti etendasid sauna mõju osas tähtsat osa saunapuid. Eriti hea ja vinguvaba saun pidi saama kase- ja leppapuuidega kütmisel.

Kui kasutati haavapuid, siis oli karta, et keha hakkab sügelema või saadakse kärnad. Ka oli nüudeks see, et saunaminek pidi tolmuma heas ja lahkes meeleolus. Kui eide-taadiid päeval tülitsesid, pidi nad üle sauna läve astuma siiski rahumeeli.

Kui minni võbrasse sauna, visati soola sauna nurkadesse, koldesse, kerisele ja lavale selleks, et vältida nakkushaiguste saamist. Ka võidi kolm korda lavale sülitada, et haigused külge ei hakkaks. Samuti välditi nakatumine, kui enne vihtlema hakkamist vihaga kolm korda vasaku jala kannal alla löödi.

Samuti oli kombeks, et lavale vihtlema minnes pandi kolm korda vett silmade peale, kasteti viht märjaks ja löödi kolm korda märja vihaga õhku, siis pidi ihu seisma alati terve. Kuid kasulik oli ka vee põlvele panek.

Näiteks õpetati Rõngus: "Kui sauna lühed, pane toobrist kolm korda vett põlve keeri peale, siis ei hakka pea valutama."

Leitvismisele tekkivale häältele — kerisekivide paukumisele ja sislemisele — omistati erilist tähelepanu. Näiteks ennustas kerise sislemine leiti viskamisel halba ilma. Kui kerisekiviid paukusid, pidi sauna teatel lapse sünnist. Kerisekivide löhkemine ennustas perekonna lalaliminekut.

Vihad tuli teha enne jaanipäeva ja ennekoike vanal kuul. Üteldi, et vanal kuul tehtud viha seos olevat üheksa rohtu, noorel kuul tehtud viha seos aga seitse haigust. Nii kõneldi sellest Võrumaa rahvatarkuses. Ka soovitati seal vihtlemist alustada jalgadest, et siis saavat ülematega hästi läbi.

Lisaks löödi vihaga taldade alla selleks, et "jalad oleksid alati virgad ja ei väsiks!" Samuti oli jalgatalla alt vihtlemise alustamine vajalik selleks, et mõisakasaks viha peale ei hakkaks. Kuid tallaaluste vihtlemine pidi ka haigusi (eriti nahahaigusi, nagu kärnad ja pal-sed) vältima.

Välkeli lapsi viidi sauna esmakordselt siis, kui nad olid kaks kuul kolm kuud vanad. Kui neli aga arvati midagi viga olevat, siis viidi neid sauna rohileseks varsti pärast sündimist. Kuid kohati viidi ka tütarlapseid sauna varsti pärast sündimist. See pidi soodustama meheisaamist.

Vihtlemisel sooviti: "Siinmad selgess! Käed Kärmess!" Palged punases! Tobille mehele! Jookale järjele! (Kõdaver). Täiskasvanud tütarlaste mehele-vihtlemisel kasutati peale tavajalse kaseviha veel ka rebase- ja hundisaba, millelööd vanarahva arvates oli eriti suur maagiline võim. Sa-badega vihtlemise teostas tavallisel küla tark.

Saunapõrundale laotamisesks võidi kasutada kõiki õlgi peale rukkilõigede sellepärast, et "ei oleks jumalavilja porri sötkumist." Saunahi ja keris tuli ehitada vanal kuul, et keris üles ei tõuseks ja ahi lalali ei vajuks. Lisaks pidi noorel kuul tehtud ahi sigtama kilke, prussakaid ja kirpe.

Ka oli see loomulik, et õige saun oli suitsusaun, sest ainult see saun tegi terveks ja tugevaks. Et kirpu-dest lahti saada, oli kombeks terve pere riide kuumutamine saunalei-lis. Kuid ka täide hävitamisel peeti saunakuumust parimaks vahendi-ks.

Nii lastakse ka meie rahvapäri-mustes Saaremaa täil ütelda:

"Keetmine on mo piinamine, saunaleil on mo surm."

Pärast sauna ei tohtinud enam tööd teha. Neid, kes selle vastu ek-sisid, ootas õnnetus või nende töö-l puudus õnnistus. Suursündmuseks oli siiski pere ühine õhtusöök. Eesti rahvuslikuks laupäevaõhtuseks toiduks oli tangupuder ja odraka-rask.

metsakodu

Kui kogu pere oli saunas käinud, istuti ühiselt söögilauda ja pere-naine tõstis pajast suure kausiga odratangupudru laule, kust siis igaüks oma soovi kohaselt endale putru sabikaussi võttis. Kuid mõnes kohas söödi veel XIX sajandi lõpul putru ühisest kausist. Tangupudru juurde kuulus ha-pupilm. Kui piim puudus, siis ka-sutati taari. Puderukõrvaseks oli soolalik, jõukamais taludes ka praetud sealiha. Kohati söödi pä-rast sauna ka odrakaraskit peti-pliima, sealiha ja praetud rasvaga. (LTE)

Leinateated

Tallinnas suri 20. septembril Albert Vaharu, sünd. 10. septembril 1892 Turi-Allikul.

Wetherfields, Connecticuti osariigis, suri 11. septembril Viljar Pales, sünd. 4. märtsil 1835 Tartus.

USA-s suri 13. septembril Eleonore Sander.

Udoras "Klivojal" Kanadas suri 24. septembril kaugesõidukapten Arnold Paltser.

Thunder Bays, Kanadas, suri 28. septembril Maegaret Elisabeth Mossa, n-na Lään, sünd. 28. aprillil 1902 Selistes, Pärnumaal.

Ansvar för varandra

Social omvårdnad

Till de socialpolitiska åtgärder sam-hället vidtar för att öka människor-nas trygghet hör:

Socialförsäkringarna

(folkpension, ATP, sjukförsäkring)

Hälsovård och sjukvård

Familjepolitiska

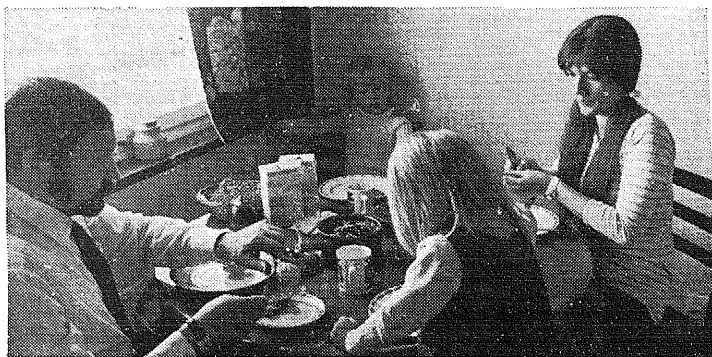
åtgärder (t ex barnbidrag, barntillsyn, bostadstillägg)

Socialvård

Med socialvård menar man vanligen de insatser kommunerna gör med stöd av främst barnavårdslagen, nyk-terhetsvårdslagen och socialhjälp-slagen. I ökad utsträckning satsas socialvårdens resurser på förebyg-gande åtgärder och på social service åt olika grupper — barnfamiljer, pensionärer och handikappade. Men man ger också råd och stöd i pro-blemsituationer och direkt ekono-misk hjälp.

I allt socialt arbete söker man till-lämpa en helhetssyn. Man ser till individens hela situation — familj, arbete, bostad m m — och söker på-verka levnadsvillkoren så att han eller hon ska kunna klara sig själv igen.

En följd av denna helhetssyn är att många kommuner inrättat en social centralnämnd istället för barna-vårds-, nykterhets- och socialnämnd. Det är politiskt förtroendevalda som har beslutanderätten. Den kan emellertid i vissa frågor överflyttas på tjänstemän inom socialvården.

Socialvården är till för oss alla

Social service

är bland annat daghem, lekskolor, social hemhjälp, bostäder för pensionärer och handikappade samt fritidsverksamhet. Omfattningen varierar i olika kommuner. Av kommunernas socialvårdskostnader går större delen till social service.

Behovet av trygghet finns hos alla äldre

Råd och stöd

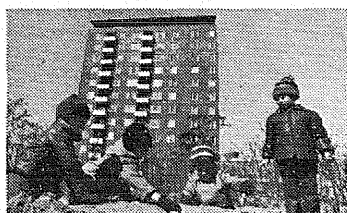
Socialvården kan ge hjälp i vissa problem-situationer, t ex när barns och ungdomars utveckling äventyras eller när någon har eller riskerar att få alkohol- eller narko-tikaproblem. Man arbetar också med upp-sökande verksamhet. På socialbyråerna kan man få personlig rådgivning och hjälp till kontakt med andra instanser.

Ekonomisk hjälp

Kommunen lämnar olika slag av ekono-misk hjälp. Hushåll med låga inkomster kan få bostadstillägg. Ensamstående för-äldrar kan få bidragsförsäkring som ger viss ersättning för uteblivet underhåll. I svåra ekonomiska situationer kan man få kon-tantbidrag d v s socialhjälp. Socialhjälp är behovsprövd och i vissa fall blir man återbetalningsskyldig.

De som arbetar inom socialvården har tystnadsplikt.

Av kommunernas totala socialvårdskost-nader gick ca 10% till socialhjälp 1972.

Till socialvårdens förebyggande arbete hör också medverkan i samhällsplaneringen

Ansvar för varandra

heter en broschyr om socialvård som finns att hämta på postkontoret (15/10-28/10), försäkringskassan och socialbyrån.

Socialstyrelsen

N.Liit kiirustab võidurelvastumises USA-ga

N. Liidul on olnud kilre relvastumise viimastel aastatel, konstateerib Shveltsi leht Der Bund. N. Liidul on praegu 1527 kaugmaaraketti 1968. aasta 1190 vastu. Samal ajavahemikul suurenes ka allveelaevade ballistiliste raketite arv 240-lt 500-le. Lisaks ei puudu Nõukogude Liidul nüüd ka enam rakette, milledele on mitu aatomilõhkekeha. Sellisele nn. MIRV-süsteemi kuuluvate lõhkekehade varustatakse nüüd ka kõik uued super-raketid SS-18. On teada, et üks SS-18 võib võtta kaasa vähemalt 6 vesinikupommi. Selle super-raketi väiksem mudel SS-17 võib võtta kaasa 4 vesinikupommi.

Nukleaarrelvastumise kindlustab Nõukogude Liidule SALT-kokkulepe, mis määrab nukleaarrelvastuse arvulise piiri ja jätab nii USA-le kui Nõukogude Liidule õiguse oma nukleaarrelvastuse moderniseerimiseks. Ka lubas see kokkulepe ehitamisel ja konst-

ruerimisel olevad relvad ja seadmed valmis ehitada.

Seega võiski Nõukogude Liit ehitada 91 uut raketihoidlat oma uute kaugmaarakettide jaoks. Ka suurenes tunduvalt kaugmaarakettide väljatulistamise seadmete arv. Neid olevat Nõukogude Liidul praegu 1618.

Paralleelselt raketirelvastuse suurenes ka Nõukogude Liidu aatomi allveelaevade arv umbes 18 võrra. Nõukogude Liidul, on nüüd kokku 560 allveelaevade aatomiraketti. Vastavalt SALT-kokkuleppele võib tal neid rakette olla 740. Moderniseerimise korras asendati vanad SS-7 ja SS-8 raketid uute tüübiga: SS-11 ja SS-13 raketidega. Rakett SS-13 olevat võrreldav USA raketi Minute-2. Rakett SS-13 on Nõukogude Liidus ainus tahke kütusega rakett.

Erilise rühenduse allveelaevade raketide moderniseerimisel omab nende raketite lennuulatuse pikendamine. Selles osas jätkuvat

veel katsed uue allveelaevade ballistilise raketiga SS-N-8, mille lennuulatuse ligikaudu 8400 kilomeetrit. Raketi SS-N-6 lennuulatuse olevat umbes 2800 kilomeetrit. Ühele aatomi allveelaevale võidavat neid SS-N-8 rakette monteerida 12. USA uue (ja mitme nukleaarlõhkekehaga) aatomi allveelaevade raketi "Poseidon" lennuulatuse on 4000 kilomeetrit.

Lisaks nukleaarrelvastusele täieneb pidevalt ka Nõukogude Liidu laevastik. Briti mereväe käsiraamatus "Janes Fighting Ships 1973-74" näidatakse, et Nõukogude Liidul on kolm korda enam allveelaevu ja kümne korda enam rist-lejald kui USA-l.

Vastavalt sellele käsiraamatule omab Nõukogude Liit praegu 111 aatomi allveelaeva (SAA-1 101) ja 305 diisel-allveelaeva. Ristlejtate vahetuse 4:41 vastu Nõukogude Liidu kasuks. Hävitajad on Nõukogude Liidul 225.

Ka alustas Nõukogude Liit nüüd lennukikandjate ehitamist. Esimene neist (45 000 BRT) pldavat valmima lähemal ajal. Lennukikandjaid ehitatakse Musta mere ääres Nikolajevi laevatehastes. (EPL/L9)

MORAALIMÄNG

Paal Jürliku: Põrgu. Moraalimäng viies pildis. Uppsala, 1973.

Paal Jürliku "moraalimängu" el tule ära segada keskajal moes olnud moraaliteadega, kus tegelastena esinesid abstraktsed mõisted ja omadused. Siin on pigemini tegemist müsteeriumiga, kus reaalselt tüüpide kõrval figureerivad ka Jumal, Jeesus-laps ja kurat. Näidendi liigimine on autor (või autorid, sest pseudonüümi taga olevat neid kaks) valinud arvatavasti selle järgi, et peategelane elab läbi moraalise ülestüümi.

Pagulane Aadam Pedajas on asutanud kristlik-filosoofilise ühingu "Ego-Tsentrum", uurib mõtetarkust ja otsib tõe nagu Faust. Jumal ja kurat, personaaliteeritud kujudeks Jumalline ja Mehvel, võistlevad tema hinge pärast. Jumal võidab, sest Aadam on kõiges oma egoismikultuses siliski näidanud armastust ühe väikese pois, almatavalt Jeesu-lapse vastu. Kui ta pärast mõneajalist kaotsisolekut tagasi jõuab omaste ja sõprade juurde, silkitab ta kõigil pead ja teatab oma muutunud vaated. "Ego" jääb, aga ta õpetab iseenest, mitte teisi. Aadam on vahepeal tundma õppinud Jumalast ja Kuradit, teab, et Jumal on küll püha vihaga, aga ühtlasi andestaja, niikaua kui inimene ise ausalt lelab oma tee ja püüab seda käia. Inimesel on vabadus kutsuda enda

juurde head või kurja. Tema põrgu on ehakindlus, kallitus, võimetus, lootusetus, kartus selle ees, mis võiks tulla. Aadam ennustab uute inimeste õpetajat — last, Jeesus-last.

Nisugune näib olevat "Põrgu" idee ja probleem. Kindel ei või olla, sest mõte kipub uppuma sõnalisse liigihasse — tsitaatidesse filosoofidelt ja luuletajalt, vanasõnadest, kõnekäändudesse, anekdootidesse, igasugu targutustesse, segamini lugejaid alahindavate labasuste ja roppustega. Nüüdisaegause rõhutamiseks võtavad "Ego-Tsentrumi" koosolekut omapoolsete repliikidega osa kaks hipit, avalik naine, joomar ja puhkusele olev vang. Samal põhjusel kuuluvad tegelaskonda arst ja sotsiaalhoolekande ametnik. Üsna küsitava väärtusga on pilt Aadama viibimiseest hoolekandekodus, kus kodu perenaine teraapia ettekanndel teda võrgutada püüab, millestest olukorrast Aadam impotentsuse tõttu pääseb.

Kui teos on mõeldud lavastamiseks, siis nõuab see rohkesti kärimist ja suuremat selgust. Praegusel kujul on see lugemisdraama. Isenest oles tervitav, kui pagulaselavd vallutanud rahvaliku igapäevarealismil kõrval mängitaks ka teist laadi või teist stiili näidendit. Raamat oleks vajunud keelelist korrektoori.

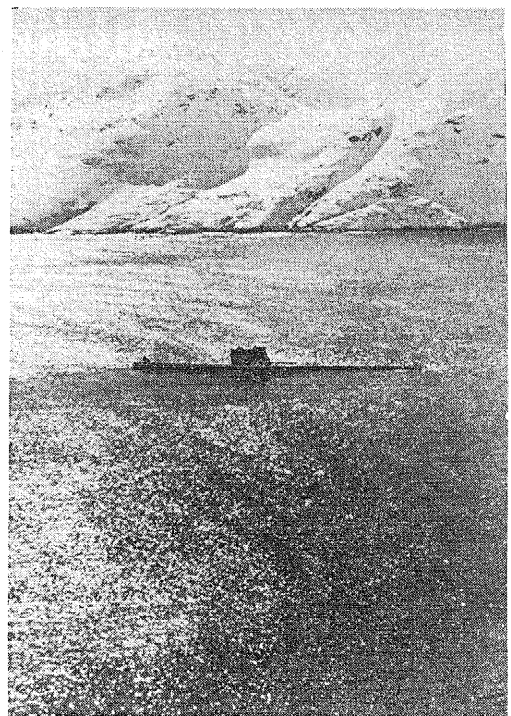
HELMİ ELLER

Masinad Eestist näitusel

TORONTO (ME) — Torontos lõppenud tööstusnäitusel esitas N. Liidu Kanada-firma Bealrus Co. vene tööstusadusi.

Nendest kaks masinat valmistatud okupeeritud Eestis. Üks neist oli Tallinna masinavabrikus ehitatud ekskavaator kraavide kaevamiseks elektrijuhumete jt. torustike jaoks ja teine, kultivaator, oli Tartu masinavabriku toode. Nendega käis kaasa Tallinna tehastest diplomeeritud masinaehituse insener Mati Nuuter, kes kuulub pärast Teist maailmasõda üleskasvanud generatsiooni.

Üks N. Liidu allveelaevadest patrullimas Euroopa põhjapoolseimate rannikute ees. Venelastel on hindamisi üle 400 allveelaeva.

Stockholmi-kogudus valib teise õpetaja Veel üks kandidaat?

Stockholmi eesti ev. luteri peapiiskoplik kogudus valib pühapäeval, 28. oktoobril omale teise õpetaja, et kergendada peapiiskopi, kes jääb koguduse peaoõpetajaks, töökoormust. Täiskogu koosolek toimub kell 15 Jakob kiriku aias asuvas Püha Nikolai ap. õig. peakirikus. Koguduse nõukogu poolt on illes seatud kandidaadina õp. Karl Laantee, kes kohale on kutsutud Uruguailst. Nagu selgub viimasel hetkel koguduse esimehele õpetaja Endel Köpu poolt saadetud kirjast, on ka viimane avaldanud soovi kandidideerimiseks. Koguduse organid võtavad siin seisukoha, kas kandidatuur aktsepteeritakse.

Koguduse nõukogu teatavasti kutsus õp. Karl Laantee ära oma töökohalt Perust ja motiveerib ainult ühe kandidaadi ülesseadmist ilmusvas "Koguduse Teadetes" järgnevalt:

Peapiiskop pidas algusest peale nõu koguduse juhtusega võimalike kandidaatide suhtes. Kuna peapiiskop jääb ise koguduse juurde edasi ülemõpetajana, siis on olnud, et kandidaati temaga sobib.

Sellest lähtudes arutati mitut võimaliku kandidaati ja võeti mõnedega sondeerivad kontaktid. Õpetaja Laantee osas selgus, et tema oli lepinguga Uruguailst seotud kuni mailkuni 1974. Tema oli nõus oma võimaliku kandidatuuri kaaluma pärast seda tähtpäeva.

Politiiliste rahutuste tagajärjel taotles aga õp. Laantee teenistustaja lühendamist ühe aasta võrra, millele tuldi vastu. Peapiiskop informeeris seepeale koguduse juhatust avanenud väljavahetel ja esitas õp. Laantee juhatusel võimaliku kandidaadina.

Juhatus kutsus nõukogu kokku, kes omal koosolekul 2. detsembril 1972 kava heaks kiitis ühel häälel. Sellele lisaks volitas nõukogu peapiiskopi kutsutama õp. Laanteed Stockholm koha pärast töökohalt vabanemist.

Edasi märgitakse, et läbirääkimised Rootsi kirikuga on viinud Stockholmipiiskopi lubaduseni võtta õp. Karl Laantee adjunkt-pastori palgale riigikiriku juures arvates 1. detsembrist, kui eesti kogudus tema on oma õpetajaks valinud.

Rootsi piiskop on lubanud osa võtta uue Õpetaja introductiooni jumalateenistustest. Peapiiskop koguduse ülemõpetajana loobub sellest tasust, mida kogudus maksab õpetajale adjunktialgale liiksaks.

KARL LAANTEE

"Ülemõpetaja on niinasti koguduse nõukogu kui juhatusse liige ameti poolest, võttes koosolekutele osa ainult vajaduse korral. See tähendab seda, et ülemõpetaja ei sega end õpetaja ametipidamisest, mis toimub EELK põhimääruste ja agenda alusel," ütleb seletus.

Aleksander Terras, Eesti Liberaaldemokraatliku Koondise peasekretär Stockholmis, võtab osa Luksemburgis kuuvahetuse toimuvast Liberaalse Internatsionaali aastakongressist. Ta kuulub Internatsionaali eksekutiivi.

Demokraatlik Allians oli ERN bürojuhataja Arvo Hormi õnnilejate hulgas tema 60-a. juubelil, mida tähistati vastuvõtuga Eesti üliõpilaste selli ruumides. Ülalolev plakat oli sümbolise kirjutuse osaks. Plakati vasakul Arvo Horm, paremal Alliansi sekretär Anders Larsson. Õnnitlemas olid rohked organisatsioonid ERN-i, Eesti Komitee, Balti Instituudi, Balti Komitee j.t. eesotsas, samuti naaberrahvaste, teiste ikestatud rahvaste esindajad. (EPL-foto Lepper)

Erigrupp lastele, kes eesti keelt ei valda lasteaia

Stockholmi Eesti Lasteaed on tegutsenud juba neli aastat ja teist semestrit käib juba tegevus uutes ja väga ajakohastes ruumides Eesti Majas. Lapsi on nimekirjas üle kolmekümne, kuid on võimalik vastu võtta veelgi suuremat arvu.

Lasteaed on sel sügisel oma tegevust laiendanud pedagoogilise eesti keeleõppimise grupi moodustamise näol, kus mitte eesti keelt valdavatele lastele osutatakse erilist tähelepanu ja hoolitsust.

Uue grupi moodustamine on rajatud täiesti Stockholmi Eesti Lasteaia põhimõttele: Eesmärgiks on mängu ja laulu abil õpetada lastele eesti keelt ja tutvustada nendele eesti kultuuri. Tegevus toimub niisil eranditult eesti keeles. Varem on olnud raske küllaliki põhjalikku tähelepanu suunata mitte eesti keelt valdavatele lastele. Keeleõppimise grupi moodustamisega on nüüd kergem läbi viia sellist suunatud tööd ja vastu võtta "keele-vaesed" lapsed suuremal arvul.

Stockholmi Eesti Lasteaed on vormiliselt ideoloogiliselt ega kuu- lu seega rootsi lasteaedade koosseisu. Sellega kaasavad ka mitmed eelised. Näiteks on lasteaial vahemad kated oma tegevust kavandada vastavalt lastevanemate soovidele. Armetult on eesti lasteaed pool-päevakodu ja saab seega sotsiaalmajanduslikult toetust jooksivate kodule kätte. Lasteaia osavõtmaks on väga tagasihoidlik, - vaid k 0,1 m krooni päevas, või 66 krooni kuus. Lasteaed töötab viis tundi päevas: äripäeviti kell 08.30 - 13.30 ning laupäeviti kell

10.00 - 13.00. Võetakse vastu lapsi vanuses 3 - 6 aastat.

Stockholmi Eesti Lasteaia juhatajaks on Erna Klemmer, kusjuures tema abilisena tegelevad Tiit Andersson ja Silvi Somp. Kasvatavad pakuvad lastele iga päev väga variatsioonirikkast tegevust. Uued ruumid soodustavad ajakohast ja sisukat tegevust. Eesmärgiks on lapsi algkoolile ette valmistada ning mängimise vormis nalle eesti keelt ja kultuuri tutvustada.

Stockholmi Eesti Lasteaia töökavade eest vastutab valitud juhatus. Äsja valmistanud 23. septembril kujunes juhatus koosseis järgmiseks: esimees Silm Saare, abiesimees Rein Vellner, laekurid Helmi Arendi ja Ahto Kant, kirjatöötajad Lembi Käär ja Malle Salum, lasteaia juhataja Erna Klemmer ning kasvatajad Tiit Anderson ja Silvi Somp.

Lasteaia tegevus on aratanud tähelepanu mitte üks eesti poole. Soome ajalehed on eesti lasteaeda oma veergudel tutvustanud ning ka rootsi lasteaedade poolt on suurt huvi ja uudishimu näidatud.

Stockholmi Eesti Lasteaed on talmeilavaks tulevasele eesti noorusele tänu märkav kohe iga külastaja. Lastel külvatakse ja otsekohene eesti keel soendab õieti suhtumist. Moodustatud pedagoogiline eesti keeleõppimise grupp võimaldab nüüd suuremale hulga lastele osa võtta tõiendast ja sisukast tegevusest elavate värvidega kaunistatud moodsates ja ajakohastes ruumides Eesti Majas.

TARMO SEPP

Saksa jutustus Eesti saatusest

Ka eestlastest lugejale hästi tuntud baltisaksa publitsist Erik Thomson avaldas hiljuti jutustuse "Rappierwe, Eine Erzählung aus Estlands Elendsjahren seit 1940" (Rappierve, Jutustus Eesti hädade-aastastest alates 1940.a.), mis ilmus Martin Verlag Walter Bergeri väljaandel Buxhelms (9:80 DM).

Võrdlemisi lühikese armastus-, õigemini küll Eesti venelaste poolt anastamise romaani tegevuspaikaks on peamiselt Järvamaa, kus autori isal oli omal ajal mõis, mis maareformiga riigistati, kusjuures endisele omanikule anti vastavalt võrandamise seadusele normaal-talu.

Selles viibis ja töötas põllumehe- na ka autor kuni ümberasumi- seni Saksamaale II Maailmasõjas. Seepärast on talle jutustuse tege- vuspaik hästi tuttav ja ta kirjeldab seda oma teoses osavalt ja väga sümpaatselt. Tal ei tarvitse selleks lugeda teiste autorite looduskirjel- dust, nagu see meile päevil kahjuks nii sageli sünnib, vaid jutustab veenvalt ja tõetruult oma tähele- panekute ja elamuste põhjal.

Need raamatu kõige ilusamad kohad on tõenduseks, et Thomson pole üksik ajakirjanik-publitsist, vaid ka kirjanik. See pole kiitus ega laulus, see on vaid tema kirjutami- nivelisti iseloomustamine.

Jutustuse sisu on lihtne ja keerleb kahe noore armastuse ümber, kel- ledest mees saab võitluses enam- laste vastu surma ja naine pärast pikemaajalist leina abiellub uuesti ning põgeneb Saksamaal, kui pu- nane laine teistkord kodumaa üle ujutab.

Suurt osa mängib jutustuses ka eestlane-reetur Johannes-Ivan, kes tema poolt oodatud venelaste sis- semarssimisil 1941 hakkab mängi- ma suurt osa oma ümbruskonnas ja hiljem armetult hukkub.

Autori peatseena raamatu kirju- tamisel seisneb eesti rahva, eriti eesti maarahva, olukorra kir- jeldamises punaste valitsemise ajal eestis kuni saksa vägede lah- kumiseni eestist ja punaste võim- mumeeste tagasilükkumisele mele isade maale. Sarnane kirjeldus mõjub lugejale, kellele olukord on võõras rohkem kui mõni paks sõ- jakirjeldus ja artiklid enamlaste kuritegudest nende poolt anasta- tud maadest.

Nii on eriti hea, et raamat on kir- jutatud ühes läänese väga levinud suurkeelses, sest sarnasel kombel saab just nende "tarkade" vastu võidelda, kes usuvad, et eesti ei saanud väikse riigina iseseisvaks eksisteerida, et eestlastest äraand- jad "mõisid Eesti Saksale" ja võitlesid oma rahva huvide vastu ei tunnustanud ja ei tunnusta enam- lasti inimkonna "päästajana" üle- kohtust ja kurnamisest jne.

Oleks tänuväärne, kui mele inimesed ostaksid Thomsoni raamatu ja kingiks selle oma pererahva liikmetele, kus nad nüüd eemal oma sünni ja isadamaast peavad elama, harilikult heades majan- duslikes tingimustes, kuid ikkagi võõrsil (EPL/OA)

Mati Saar tähistas Victorias, Kanadas, oma 80-ndat sünnipäeva. Sündinud Märjamaal, võitis ta osa Vabadussõjast ja emigreerus 1924 Kanadasse admiral Pitka poolt asutatud eesti kolooniasse, illes enne seda toimetanud Pärnu Postimeest. Ta oli hiljem Vancouveri Eesti Seltsi asutaja.

Härnald Toomsalu, Hamiltoni eesti seltskonnategelane ja rahva- tantsujuht, tähistas oma 60-aastast sünnipäeva.

Mudilased peavad jätisest lugu, kui "lasteaiaäädid" pakuvad (Foto Lepper)

Esimene piltpostkaart ilmus Eestis juba 1882

Raamatus "Eesti fotograafia teerajajaid" (Tallinn 1972, autor: Kaljula Teder) näidatakse, et Tallinna vaatekaartide kirjutamise pioneeriks oli Kluge ja Ströhm raamatukauplus, kes juba aastal 1882 andis välja fotograaf Charles Borchardi albumi 12 postkaart-fotoga, millel kujutati Oleviste kiriku interjööri ja päikesekella, Pikka Hermannit, Kiek in de Kökki ja vanalinnas arhitektuuri. Lisaks ilmus sama kirjastuse vahendusel 1893. aasta lõppuolel seeria postkaarte Gehlhaari piltide reproduktsioonidega, millele hulgas leidis ka Tallinna vaateid 19. sajandi keskpaigast. Paar kuld varem kuulutas sama kirjastus, et ta on "välismaa muistri järgi" värvitruksis välja andnud vaate sadamast, linnavaate kirdest ja linnavapi kujutise.

Tartus oli teerajajaks fotograaf Carl Schultz, kes 1899. aastal andis välja postkaarte Tartu vaadetega. Vanimaks eesti rahvusest post- kaartide kirjutajaks aga oli Pe- terburist Tallinna asunud Th. Jacobson. Aastal 1900 müüdas ta fo- tokroomse tehnikas valmistatud vaateid Tallinnast ja 1902 vaateid mere allalet Rüssalkale. Hiljem kirjastas ta veel postkaarte Rannavärava ja Lala tänavas vaade- ta.

Esimised Eestis - arvatavasti "Postimehe" trükkikojas - valmis- tatud ja eesti kirjutajaga poolt mõõgile lastud kaks tehnikahilis- selt vähehinnatud värvitruksis Tallinna vaadet pärinevad 1904 Jakob Ploompuu kirjastusest. Ploompuu ja varsti ka Gustav Fil- lakas (vähem i.e. Intal ja I. Elna kirjastus) hakkasid peale Tallinna vaadete kirjutama ka Eesti maa- kohtade vaateid. Nelst on eriti õn-

nestunud G. Oskari, samuti H. Ti- dermanni fotod. Oskari fotoäri asus Tallinnas Väike-Karje tän. 12. Tallinna saksa ajalehes "Re- valsche Zeitung" nuretsi 1908 et "Eesti kirjutajad lasevad välja küll vallaajade, mitte aga mõl- sahoonete vaateid ja lasevad "Carte Postale" alla trükkida sel- ges maakeeles "Lahtine kiri" ning piltidele mingisuguse riigi nime- tusena "Eesti".

Kluge ja Ströhm kõrval kujunes Tallinnas tähtsaimaks postkaarte kirjutajaks raamatukaupmees Richard van der Ley, kelle väl- jaandel ilmus rohke hulk Tallinna vaateid. Ka ilmus Ley väljaandel sügisel 1900 P. von Zoega-Manteuf- feli fotode hellogravüüris repro- duktsioone, millel on kujutatud Tallinna ja selle ümbrust. Üldse il- mus Ley kirjastusel kuni 1908 mil- jon postkaarti, kokku 500 vaadet, igalt 2000 eksemplari, nelst

Rüssalka vaateid 32 000 eksempla- ris.

Ley ohtlikemaks konkurendiks kujunes "I Tallinna postkaardit- sentraal H.I. Lewinthal", mis asus Viru tän. 1. See kirjastus tegutses ta näiteks 1899 kuni I Maailmasõ- jani. Peale postkaartide kirjutami- sta näiteks 1900 18 uut värvilist Tal- linnas vaadet oktaavkaustas ja 1911 veel seeria Tallinnas vaateid "eht- sas gravüüris". Enamik postkaarte trükiti välismaal.

Postkaarte kirjutajaina esi- nesid veel Ferdinand Wassermann, Ralf Katzmann ja Albert Schenk. Katzmann valmistas postkaarte ka nn. atrappidena (voldikuina), mil- lel oli kujutatud 12 fotot Tallin- nast. Eranditult kirjastati Eesti- temalist fotosid ka Riias ja Stock- holmis.

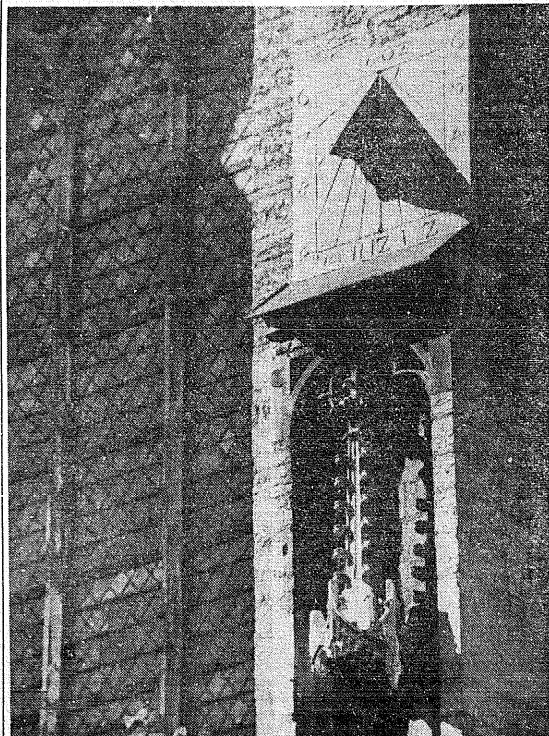
1904 andis "Rigaer Tagesblatt" välja postkaarti, millel kujutati sõttakutsute paraadi Toompea lossi ees. Kuubamaja Bieck andis välja Vanaturu vaate 1884. Aastail 1912-1915 kirjastas Tallinnas vaate- ldi ka "A/B Granberg" Stock- holmis.

Vendade Parikaste taotlused eesti fotokunsti arendamiseks väl- jendusid ka kaunit Tallinnas vaade- loomises ja levitamises alates 1910. aastast. Nii ilmusid Parikaste kirjastusel broomhõbepaberil "Kodumaa pildivihik", nagu olid seda "Tallinn", "Varemed ja lossid Eestis", "Eesti linnad", "Eesti küla", "Eesti rand", "Eesti maas- tik", "Vana Tallinn", "A. Welzen- bergi kujud", "Pühajärvi" ning "Kodumaa jõed ja järved". Igalt- hees oli 10. Welzenbergi sarjas aga 15 kaarti.

Parikaste värvilised "Eesti vaate- kaardid" haarasid järgmised teemad: "Eesti rahvarüürid" (12 kaarti), "Külaelu" (10), "Siseveed ja maastikud" (24), "Rannavaa- ted" (10), "Tallinn" (24 vaadet pealinnas tähtsaimast ehtsust, tä- navaelust, sadamast jne.), "Eesti tall" (vasetrükkis kaunid vaated põhjamaa loodusest) ja "Eesti meri" (18 vasetrükkis pilti purjeka- te, laine, pilvede ja kuupaistega). Lisaks ilmusid Parikaste väl- jaandel ka "Eesti tegelaste port- reed". Neli vasetrükkis seinapilti- del, millele suurus ühes kartong- iga oli 45 x 55 mm, olid kujutatud Fr. R. Kreutzwald, J.V. Jannsen, L. Koldula, C.R. Jakobson ja kõik tei- sed meie tähtsamad poliitika- ja kultuuritegelased.

Helga ja Valter Murelik Bohu- sis tähistasid oma hõbeolümpia.

Nancy ja Enn Mägil sündis Kali- fornia Loma Lindas tütar. Enn Mägil praktiseerib psühhiaatrikuna Huntington Beachis ja on arstiks ka kohalikus haiglas.

Tallinnas on kõikide fotograafide lemmikmotiiviks päikesekell Oleviste kiriku seinal.

OSKAR LILLENDALE

Miks riigipööre Soomes jäi ära aastal 1948?

Pärast Soome-N. Lõidu vahelist sõda kerkis Soome poliitilisele sündmuslikku Yrjö Leino nime. Sõja viimases järgus tegutsenud Castréni valitsus lahkus ja see asendus Juho Kusti Paasikivi valitsusega 17. nov. 1944 a., mil si-
seministri kohale kutsuti kommu-
nist Leino. Vist esimest korda
moodsa demokraatia ajaloo kutsuti
kommunist parlamentaarses riigis
nii tähtsaks kohale.

Soome oli kaotanud sõja ja pärast
kapitulatsiooni jäi Soome saatust
täiel määral liitlaste kontrollkomis-
sionide määrata.

N. Lõidu kontrollkomisjoni esi-
meheks oli Andrei Zhdanov (kes
1940 a. juunis oli ka Eestis N. Lõidu
okupatsiooni teestamist juhtimas.
Sundinud 1806 a. Tveris (hiljem
Gorkij) Kohaliku koollisinspektori,
ristitud juudi Livshitsi (Lipschütz-
zi) pojana ning Vene kodusõja aas-
tatel võtnud osa sõjategevusest Si-
beris vene valgete vägede vastu) —
Runa inglaste kontrollkomisjoni
esimeheks oli kolonel Jean Mc Gill,
kes kolmekümneil oli tegutsenud
Soomes puidukaubanduse alal
ärimehena, kudu kelle peamiseks
ülesandeks — nagu see pärast sõda
selgus — oli inglise vastuluure re-
sidendina Soome poliitilise elu ja
sõjalise ettevalmistuse jälgimine
ja sellele keskvalimudele raporteer-
imine.

Olgu siinkohal täiendavalt märgi-
tud, et Eestis tegutses samal
ajal, samades ülesannetes ja samal
arvunduse alal inglise vastuluure
kolonel Alexander Mc Kibbin, Tal-
linna puidu väljaveo firma Malkov
& Panini ühe kaasomanikuna.

Inglaste kontrollkomisjoni tege-
likult mingit võimu polnud ja neli
aastat pärast kapitulatsiooni valit-
suse Soomet tegelikult venelased,
kelle ettekirjutusi ja nõuded Soome
valits ka üksikasjades pidi ar-
vestama. See asjaolu polnud mingi-
ks saladuseks ka väljaspool Soome.
Vabae maailmale jäi seepärast
kauaks ajaks arusaamatuks,
kuidas Soome suutis säilitada oma
nominaalse iseseisvuse ja miks
Soomes ei kehtestatud kommunist-
likku korda, kuigi kõik eeldused
selleks olid olemas.

Sellele küsimusele annab selge
vastuse äsja Stockholmis Askild &
Kärneküll kirjastusel ilmunud Y.K.
Leino poja Oile Leino esikteos
"Vem tackar Yrjö Leino?" (Kes
tänap Yrjö Leino?). Teos on
koostatud Soomes keelustatud Yrjö
Leino memuaaride "Kommunisti
siseministrina" andmestiku, te-
mast järelejäädud dokumentide ja
paljude asjaosa lise mälestuste või
interviude põhjal, millele Oile
Leino on lisandanud isiklikke mä-
lestusi ja tähelepanekuid oma isast
ja sündmuste analüüsi. Teos tug-
neb tugeval asjalikkusel ja obee-
tiivsusel, on kergelt mõistetav ja
ladus lugeda ning stiililt kiidu-
väärsest sile.

Kuidas Soome pääsis kommu-
nismist?

Soome pääses kommunistist
soome kommunistide organisat-
oorse saamuse ja Yrjö Leino
vähehuvi tõttu võimuharvõ-
muhaaramise vastu. Ka mingisid
selles suurt osa soome kommuni-
stide omavahelised vastu olud. On
väärt tsiteerida Oile Leino resü-
meed selle kohta (lk. 225):

"Mingeid suuri revolutsiooni
katsetusi Soomes enam ei tehtud.
(Katsetuse all peab mõistma 1948 a.
kommunistide poolt kavatatud
võimuharangu, millest lõhkiidalt
allpool O.L.) Need lootused ja ka-
vad, mis selleks olid olemas, ei
jõudnud kunagi küpseda ega leida

1958 aastal trükiti Soomes Yrjö
Leino memuaarid "Kommunisti
siseministrina" 12.000 eksemplaris
millised valitsuse survel hävitati.
Pildid tolle raamatu kaas.

väljendust mingis formuleeringus.
Soome revolutsioon oli tühja
jooksunud enne, kui härrad Leino,
Siivo, Gabrielsson ja Paasikivi
jõudnuksid võtta tarvilisele va-
hendel selle tõkestamiseks.

Kui aga keegi peaks omama
krediti sellest, siis on see kõigest
hoollimata Yrjö Leino.

Mitte selle eest, mis ta tegi, vaid
selle eest, mis ta tegemata jättis.
Saatus kujunes looniliseks selles
mõttes, et Leino suutmatuse kujunes
lõpuks selleks teguriks, millega ta
osutas demokraatlikule Soomele
oma suurima teene. On ka võima-
lik, et see päästis ta elu.

Ükski võim selles maailmas pol-
leks suutnud mõjutada Yrjö Leino
välja vahetama tubilsid ja oskus-
likke maapealikuid (orig. lands-
hövdning, O.L.) karja täielikult vä-
hiklike kommunistide vastu. Mi-
dagi sellist võisid sooritada näiteks
vaid Tšehhoslovakkia siseminis-
ter Nosek ja võimalikult ka Ville
Pessi või Almo Aaltonen Soomes.
Kuid Leino ei teinud seda, kuna see
käis ta arusaamade vastu, sest
tema olemusess kätkes ikkagi raa-
suke kodanlikust (mida Moskva
kunagi ei õnnestunud maha küüri-
da), osalt ka selle kriitika tõttu oma
soome kaasmaalastelt, mis ta heila
enesetunnet oli väge solvanud."

Märtsil algul 1948 a. hõljus Soome
õhus midagi ähvardavat.
Tšehhoslovakkias olid olnud võimu-
haarang 23. veebruaril ja sa-
maaegeist oli Stalin poolt Soomele
esitatud ettepanek sõpruse- ja abis-
tamispakti sõlmimiseks.

Enne ärasõitu Moskvasse kutsus
Yrjö Leino 9.märtsil enda juurde
vägede ülemjuhataja kindral Aar-
ne Sihvo, kellele ta avaldas oma
kartusi võimaliku kommunistliku
riigipöörde kohta ja kellelt ta palus
et sõjavõim hoiaks maal korda se-
ni, kuni kestavad sõprus- ja abis-
tamispakti läbirääkimised Mosk-
vas. Asjast informeeriti ka presi-
dent J. Paasikivi ja see omakorda
tegi Helsingi politsei komanderile
Gabrielssonile ülesandeks võtta
relva ära kommunistidega mehi-
tatud poliitilistelt politseilt. Politsei
relvadeladu toimetati Suurkiriku
keldrisse valve alla. Helsingi üm-
bruskonda koondati sõjaväe soomu-
süksused. Eeldused riigipöördeks
oli kõrvaldatud.

Soome kommunistlikus parteis
valitsesid lõhed. Leino oli eelkõige
soome kommunist, rahvuslane
teatavas mõttes ja ilma Moskva
koostööst. Ta heideti parteist välja ja
ta pidi lahkuma hiljem ka sisemi-
nistri olid selles süüdi venelased
ise, kes olid halva aja valinud
Soomele sõpruse- ja abistamis-
lepingu ettepaneku tegemiseks. See
toimujal, mis Tšehhoslovakkia
võimuharangu oli juba saanud
vaba maailma tarava hukkamõistu
osaliseks. Selle lepingu pakkumises
nägi soome rahvas ja valitsus ohtu
Soome iseseisvusele ja 1948 a. vee-
bruaris valitsesid Soomes väga
murelikud meeleolud.

"Soomlaste hoiakus on midagi
sümptomaatilist, kui nad usuvad,
et Soome on olnud mingi erand
suurvõimude mängus. Soomlased
on nälvised, nad võtavad sõda kui
endastmõistetavust, et see suur ja
külm käsi kunagi ei haara just
nende maad. Ainult vähesed juhti-
vad poliitikutel uskusid 1939 a. N.
Lõidu poolt ähvardada sõja võima-
lusse," märgib O. Leino (lk. 118).

Teoses on paaris kohas juttu ka
Hella Vuolijokist. Y. Leino oli lühi-
kest aega eesti kirjaniku Hella
Vuolijoki Marleebäck mõisas valit-
sejaks (mulde — Leino oli kutselt
diplomeeritud põllumees. O.L.),
kuid lahkus protestides oma töö-
kohalt, kuna Hella Vuolijoki ei
mõistnud oma mõisatöölisele välja
võlgulevald palku. Leino on Hella
Vuolijoki äriliste võimete kohta
andnud väga madala hinnangu.

Lühikest aega varjas a. 1939 Y.
Leino koos naise Hertta Kuusine-
ga ning Hella Vuolijoki mõisas
poliitilise politsei järelevalde eest.
Soome Jatkusõja ajal põgenes
Leino mobiliseeritud transpordist
ja varjas end kogu sõja kestel. Kus,
seda pole tänaseni suudetud selgi-
tada.

Y. Leino siseministriks oleku ajal
anti Soomele venelastele välja ka
15 eestlast, nende hulgas end. Eesti
Ajakirjanike Lõidu sekretär A.
Laats, ja ajakirjanik Hjalmar
Sepp. Selle kohta on teoses — kah-
juks — ainult üheksa sõna.

Oile Leino teos annab põgusa ja
usutava ülevaate Soome poliitil-
sest elust pärast sõja lõppu ja teosel
on ka kõrge dokumentaalne väärtus.

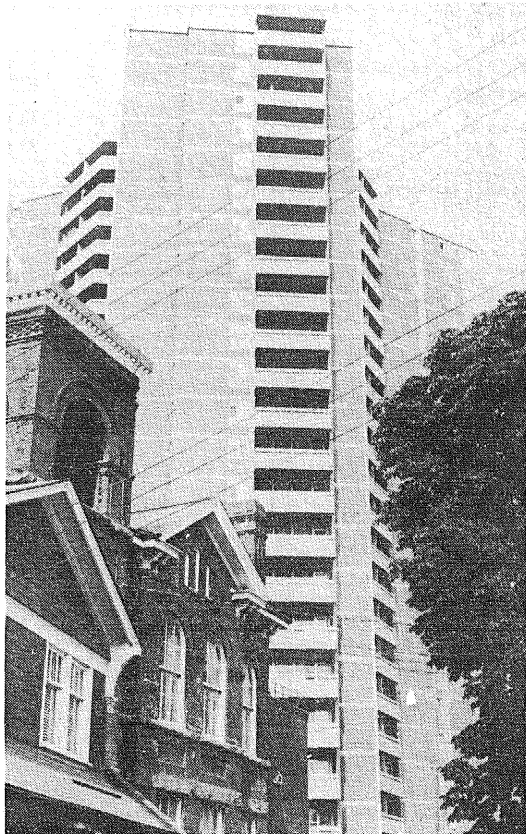
"Karvajaht"

Koreas

SÖUL (EPL) Lõuna-Korea tehti
ülimallela haarang hiljuti
normeestele. Kogusummas võeti
kuni 15.714 hiljukiidelt noort.

Osa noori jäid vangist, osa lasti
minna minema pärast juuste ma-
haajamist. Korea seaduste järele
karistatakse need noormehed, kelle
juuksed ulatuvad üle kõrvade, kuni
3-kuulise vangistusega.

Stockholmi Sotsiaaliikooli lõpe-
tas sotsiaaliinil Marta Pääs
Stockholmist.
Yorki Liikooli Kanadas lõpetas BA
kraadiga ajaloo alal Vilve Pallas-
Medri.

Toronto Eesti Maja (vasakul) on jäänud suure kõrgmaja varju, mille korreristest ka sinna asuvad eestlased võivad "alla vaadata" oma rahvuslikule kodule, millest eadspäi võibolla samuti saab moodne kõrgmaja.

Eestlased Toronto

E. Maja naabriteks

TORONTO (EPL) — Toronto
Eesti Maja kõrvale kerkis uus 23-
korruseline kõrgmaja, kus 198
korterioomaniku hulgas on ka 15
eesti leibkonda. See on arvuil
juba kolmas kõrgmaja, mis
"pilrib" sisse eestlaste rahvus-
liku kodu. Kõrgmajade hulka
sattumine toob Eesti Majale
kaasa probleeme, kuna see toob
kaasa linnamaksude tunduva
tõusu. Selle tõttu oli juba mõnda-
nud talvel kõne all kava asendada

praegune Eesti Maja uuega
kõrgmaja vormis, mis oleks ma-
janduslikult tasuv.

Mis puutub eestlastesse, siis on
nad lahendamaks oma korteri-
probleeme ka korterühistuste
vormis. Nii omandasid 9 pere-
konda hiljuti ehituskrundi ja ehi-
tasid sinna kolmekorruselise tel-
iskivist elumaja, miline on osalt
juba valminud, osalt käivad veel
sisetööd.

Juba on üks uus grupp eestlasi
moodustamas korterühingut
linna idaosas ootetud krundi ma-
jutamiseks.

Kavatsusel on korterimaja
kümnelle perekonnale. See oleks
juba neljas eestlaste korterimaja
Torontos.

Riismandel

professoriks

Dr. Jaan Riismandel asus aha-
tes käesolevast sügissemestrist
tööle assistant professorina New
Yorgi osariigi ülikooli Potsdami
kolledžis, kus ta õpetab Lõuna-
Ameerika ja Ühendriikide aja-
lugu.

Dr. J. Riismandel saavutas
oma doktorikraadi 1972 Mary-
landi ülikoolis väitekirjaga Kosta
Riika ajaloo, olles varemalt
omandanud magistrikraadi aja-
loo alal Vanderbilti ülikoolis. Ta
on varem tegutsenud õppejõuna
Marylandi ülikoolis ja Prince
Georges Community College'is.
Jaan Riismandel on õigustead-
lastest abielupaari Väino ja Elii
Riismandeli vanem poeg.

Jaak Herodesel ja tema abika-
saal Kerstinil sündis Stockholmis
tütar.

Den 21 oktober är det
kyrkofullmäktigval.
Glöm inte det!

RSV RIKSSKATTEVERKET
— den centrala valmyndigheten —

Delaware Citysse Delaware osariigis saabus N. Vene tanklaev "Fedor Poletajev", mis esimese laevana tõi N. Liidu toorõli USA-sse. Tanklaeva 23-liikmelist meeskonnast kedagi maale ei lastud.

Delta lennuliini reisiennuk hukkus Bostonis Logan rahvusvahelisel lennuväljal tihedas udus maandudes. Lennukil olnud 89 isikut ainult üks jäi ellu, kuid raskete vigastustega.

Kulteministeerium asus eitava seisukohale seaduse suhtes, millega kavatsetakse pensionile lasta Vietnamis sõjavangis olnud sõjaväelased, olenemata nende vanusest ja teenistusaaja pikkusest.

Sirkka Koivu kunstinäitus

Soome kunstniku Sirkku Koivu kunstinäituse avamine toimub laupäeval, 21. oktoobril kell 13.30 Eesti Majas, Wallingtoni 34-I. Avasõna teib Kalju Lepik.

Näitusel esitatavad välke-skulptuurid on peamiselt pronksis ja peale selle kühmekond tushijoonistust.

Näitus jääb avatuks kuni 28. oktoobrini.

Ütlemissi

Golda Meir, Israeli peaminister: Kas naised on paremad kui mehed, seda ma ei tea, kuid võin öelda, et nad kindlasti pole halvemad.

J. Ruth, ameerika publitsist: Naised on nagu kuivatuspaberid. Nad võtavad kõik vastu ja annavad selle ümberpöörduvat edasi.

USA välisminister Kissinger: Igal hommikul ma palun jumalat, ta annaks mulle tarkust tänasel päeval tegutsemiseks. Seejärel ma küsin jumalalt kas temal ehk on midagi, mida mina tema heaks võiksin teha.

Keegi TV-koomik ühes saates: Naised on nagu ümberpöörduvad lihtsustused — kui nad lähevad näost rohelineks, siis tähendab see stoppi, kui aga punaseks, siis on läbisõit vaba. Samas saates naiskoomik: Abielumehed on nagu noored varasid. Pane nalle rangid kaela ja esimehe asti mida nad püüavad teha on üleüldiselt lõõmine.

• Huumor

"Mida siis teha, kui Kremli võim äkki avab pilrid?" — "Tuleb puu otsa ronida ja ära oodata, et mitte põgenekate jalga alla jääda."

Hullumajas seletab professor noorele üliõpilasele:

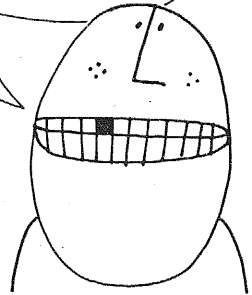
"See haige siin tahtis abielude noore tütarlapsena, kes talle aga korvi andis. Tä kaotas oma mõistuse. Kuid see haige, siin kõrvalluumis, kelle juurde meile aluse astuda ei või, kuna ta on määratletud, on see väsekeene, kes abielus eelmise haige armastatuga."

ÜIENDUS

Eesti Päevalehes 3. oktoobril ilmunud sõnumi puhul "Gerda Murre 60-aastane", kus oli üteldud, et Priit Ardna oma opereti "Tatratüdruk" on kirjutanud juubilarile, palub Priit Ardna teatada, et ta ühtki oma helitöödest ei ole kellelegi kunagi isiklikult pühendanud.

Jaak Raudsepp, USA-s Rensseler Polytechnic Institute üliõpilane, saliteate, et ta on kantud auhimatuud gümnaasiumilõpetajate leksikoni "Who's Who among American High School Students 1972-1973", millega ühenduses talle anti 1000-1000-dollarilise stipendium edasiõppimiseks.

Tandvårds- försäkringen har startat!

De flesta privatpraktiserande tandläkare har redan anslutit sig till tandvårdsförsäkringen. Försäkringskassan betalar en del av dina tandvårdskostnader hos dessa tandläkare. Från 1 januari 1974 kommer alla folktandvårdens tandläkare och (med några få undantag) alla privatpraktiserande tandläkare med i försäkringen.

– Hur stor del betalar försäkringskassan?

Tandvårdsförsäkringen gäller från det år man fyller 17 år.

Från 1 oktober 1973 gäller följande regler:

- Tandvårdskostnaderna ersätts av försäkringskassan med minst 25 procent.
- För hel över- eller underkäksprotes och för helprotes ersätter försäkringskassan 75 procent av kostnaden.

Från 1 januari 1974 gäller följande regler:

- Tandvårdskostnader upp till 1000 kronor ersätts av försäkringskassan med 50 procent.
- Vid omfattande behandling ersätts den del av kostnaden som överstiger 1000 kronor med 75 procent.
- För hel över- eller underkäksprotes och för helprotes ersätts 75 procent av hela kostnaden.
- För förebyggande åtgärder t ex borttagande av tandsten ersätts 75 procent av hela kostnaden.

Den del av tandvårdskostnaden som ersätts genom tandvårdsförsäkringen betalar försäkringskassan direkt till tandläkaren. Du behöver alltså inte lägga ut detta belopp. Endast den del av kostnaden som man själv skall stå för — patientavgiften — betalar man till tandläkaren.

– Har alla tandläkare samma priser?

En allmän tandvårdstaxa gäller. Taxan får inte överskridas, men väl underskridas. I tandvårdstaxan finns en särskild avdelning för specialisttandläkare. Från 1 januari 1974 kan dock försäkringskassan komma att tillåta tandläkare som har särskilt stora omkostnader för sin praktik att använda högre belopp, högst 20% högre, än vad som anges i tandvårdstaxan. I försäkringskassans lista över tandläkare skall från årsskiftet finnas uppgifter om vilka tandläkare som på det sättet får tillämpa förhöjda taxebelopp.

Tag gärna med
försäkringsbeskedet
när du går till tandläkaren!

– Vad händer med folktandvården?

Folktandvården behåller sin taxa till den 1 januari 1974. Därefter använder också folktandvården den allmänna tandvårdstaxan och då betalar försäkringskassan minst hälften av kostnaderna för tandvård också där.

Barn i åldern 6–16 år får i regel direkt kallelse till folktandvården minst en gång varje år. Inom de närmaste åren kommer även barn som inte har fyllt 6 år att kallas varje år till folktandvården. Men redan från 1 januari 1974 har även dessa yngre barn rätt till avgiftsfri tandvård när man vänder sig till folktandvården.

– Ska jag vänta med att gå till tandläkaren?

Det är viktigt att man regelbundet går till tandläkaren. Vid regelbunden kontroll upptäcks hålen tidigt och kan repareras lättare. Från 1 januari betalar visserligen försäkringskassan en större del av tandvårdskostnaden. Men väntar man kan halet bli större och lagningen besvärligare — och dyrare ändå.

Du är alltid välkommen till försäkringskassan om du vill veta mer. Hos oss kan du också få broschyrerna Tandvårdstaxa, Lista över tandläkare och Att gå till tandläkaren.

FÖRSÄKRINGSKASSAN

Eesti Komitee Göteborgi osakonna korraldusel toimuvast keelekursusest "Eesti keel rootslastele" osavõtjaid. Lektoriks on Heino Rohla, kes istub õpilaste keskel laua otsas. (Foto Kopler)

Kui Nurmi käis Eestis

Millist eeskujut ja virgutust Paavo Nurmi isiksus, tema elu ja treening kahekümne aastail Eesti spordiliikumisele pakkus, on kirjeldamatu. Treening olümpia ettevalmistuse tähe all, tiidisel aga aktiivsportlaste võimete arendamiseks ja taseme tõstmiseks Eesti Spordi Keskliidu ja E. Kehakultuuri Sihtkapitali valituse õhutusel ja toetusel jõudis haripunkti aastail enne olümpia mängu. Tartus tegutses olümpia ettevalmistav komitee, olles ka Nurmi Tartuesinemise korraldajaks 1927 a.

Soome tellisime raamu-raamatuid, muuseas ka pealkirjaga "Hannes Kolehmainen" ja "Paavo Nurmi". Nende varal tutvustime lähemalt ka Nurmi isiksuse, tema range elustiili ja järjekindla treeningu meetodiga. Ka meie kesk- ja poolpikkade maade jooksjate treeninggrupp Tartus arendas maantel ja mürdmal käigu- ja jooksu-harjutusi juba jaanuarist, seda mitmel aastal, et võimlemise, sauna, massaaži ja harjutusrutini läbi kevadeks heasse vormi jõuda. Nurmist oli omavahel palju juttu, küll tema "spordi-mungalikust" treeningust, lihtsast eluviisist ja omapärast jooksustiliist. Olgu vilmane oli raketav, kuid see jäigi omaseks vaid Nurmile.

President Urho Kekkonen on ütelnud, et Nurmi märkas ise oma elu, iseloomu mis rajanes isoleeritud inimesele, olles rooliks iseenesele. New York Times'is (3.10.73) mõõda küsimusele, kas ta jooksnud Soome kuulsuseks, Nurmi vastand: "Ei, ma jooksin enesele, mitte Soomele, isegi mitte olümpia mängudele". Kuid Soome riik ja valitsus vajab teda, ta jooksis Soome kuulsaks maailmas, eriti Ameerikas. Siin kuuleb igal samal, et Soome oli ainuke maa, kes tasus sõjaväe enne tähtaega. Kord aga vajab Soome Ameerikalt suurt laenu, seda just sel ajal, kui Nurmi Soome jooksuursaadikuna USA-s suures võiduka turnee sooritas. See

lõppes vastuvõetava Valges Majas, mispuhl president Coolidge just Nurmi kaudu suure tšeki Soome valitsusele üle andis.

Urho Kekkonen oli nii Nurmi kui ka meie Kolmepere kaasaegne riivalt staadionil Soomes. Kolmepere ütles kord, et Kekkonen võtnud teda kahel korral, tema Kekkoneni ühel korral kõrgushüppes. Kekkoneni väide Nurmi kohta on õhe-kulgne. Nurmi oli küll erak, armastas üksindust, karge ja sõnaaer. Kas või needki tõendid, et ta Riias tema auks korraldatud suurbanketi toredust eemalt silmates kohe linna ära kadus. Banketi peeti ilma temata. Või kui Nurmi oma saatja Artur Kukke'ega Tartu "Grandis" väljude paar sammuni linna suunas oli astunud, pöördus järsku ümber sõnades: sina lähed alla linna, mina lähen teisale...

Küllap läks ta temale armsale Toomemäele kirjalutuskäigule. Ka juhtus kord, et ta Helsingi sadamas laevalt oma kohvri võttis ja lahkus Soome-Rootsi maavõistluse meeskonnast pärast sõnavahetust esindaja dr. Lauri Pihkalaga jooksusummade pärast. Tema karjääri aegadel oli tal ka tagasilööke. Rääkimata tema perekonnaelust, oli tal ka raskeid kaotusi sõjajärgi. Berliinis kaotas ta dr. Felzer'ile 1500 m. jooksus, hiljem kuulsale Poola meistri Petkeviti'le 5000 m. jooksus. A. Kukki ütles, terve päeva olnud ta rahutu ja vihane, kuid tasus kätte teisel päeval, võites Petkeviti'it 10 000 m. jooksus suure edumaga. Tal oli iseloomu, ta elas oma ideaalireeningu ja enese vormistamisega ühe peasi.

Vaatleme aga Nurmit ka teistest kültist. Südamel oli tal palju headust. Olgu vahemärkmena tähendatud et just viimastel aastatel on ta suuri annetusi teinud lastele ja sotsiaalhoolekande asutustele. Väikesel kodusel õhtusöögil võistlusi korraldava tolmkonnaga Tartu "Grandis" vastastikku lauas istudes nõudis isegi enesevalitsemist, et sisemist rahu säilitada tema sõbraliku ja vennaliku pilgu all.

Tema silmades ja ilmes peegeldus sisemine headus, milleks kahtlematult ka hõimu-õhkond kaasa mõjus. Seesmiselt pidi ta olema suur rahuväline, kuigi ta seda ei väljendanud. Ta elas oma ideaalile, mis teenis tema kodumaad. Soome ja Balti riigid vajadis neil aegadel häid saadikuid. Soome ja Eesti suursportlased täitsid seda osa oma saavutuste läbi hilgavalt. Silski, ta kõneles oma kodulinast Turust uhkusega, mainides 14 000 osavõtjat staadionil, mil ta äsja oli kaks maailmarekordi püstitanud 1500 ja 5000 m. jooksudes. Ta oli hea kuulaja, reageeris lühidalt, vastates igale küsimusele asjalikult. Paari korral alustas ta ka ise juttu, eriti Soomet ja Eestist spordihõimudena võrreldes. Ta väitis, et Eesti pikamaa jooksukiususel Jüri Lossmanile järgneb teisi.

Esmapõlv Tartus võistlemise teisel hommikul (1927) sooritas ta varahommikul Toomemäel treeningmatka. Tähtsõnile viival sirgetel liikunud kooli rattaväel õpilasi, kes teda kohe ära tunnud. Nupukalm poltseist avanud oma kaustiku ja ulatanud taile pilgatsi. Nurmi peatunud hetkeks ja kirjutanud oma nime põlki üle terve lehekülje. See oli tervetele koolile sel päeval suureks üllatuseks. Et tal ka hea meelepidamine oli, tõendab seegi, kui ta aastaid hiljem taas Tartus võistles, tundis ta allakirjutanu juba eemalt, tervitades enne kui ise talpasin.

Jooksukuningas on küll maiseist maailmast nüüd lahkunud, kõik tema maailmarekordid ületatud, kuid ta on võimatu oma väärikuses ja olümpia kogusaavutis elab ta mälestusis veel palju aegu edasi.

HERBERT MICHEISON

Robert Oss, 18-aastane kolledžiabiturient Torontos, on oma kooli parimad sportlasi, m.h. tennis, jalgpalli ja jäähokis. Tennisel kuulub ta Ontario edetabelisse esimese kümne hulgas ja nüüd on USA Ülelkooll pakkunud talle õppendipendi oma jäähokimeeskonnas täendamiseks.

Riin Rivanool JÕULUD

Müned inimesed ei loe pealkirju. See on muidugi hea.

Nelle aga, kes te ikka pealkirja ka vaatate, tuleb kohe mõte, et midagi on viltu ja valesti.

"Muidugi, toimetaja on asjad sassi ajanud", arvate kõige esmalt. "Riin, riivatu, tegi jõulute jutu valmis, et oleks õigel ajal hea võtta ja toimetaja lappas lehti siit ja sealt ja pani pealmise kohe hakkama.

"Aga ei saa olla", atutate edasi, "toimetaja on ju nii korralik..." ja siis hakkate mõtlema, et küllap see Riin vähe segaseks on läinud. Või keeras kalendris kogemata kaks lehte korraga ja jõudiski oktoobrist kohe detsembrini. Selge süge-dus!

Ei ole, ei ole, sõbrad!

Ei ole süüdi toimetaja ega Riin ammugi mitte.

Asjad on tõsisel. Asjad on mõlemisväärt ja mõtlemapanevad. Olukorrad on lahendamad.

Ma pean jõuluvallale kiirelt kirjutama - võib-olla koguni telegrammi saatma - et teada saada, mida ta mulle jõuluks kingib. See onväga oluline, sest muidu võib juhtuda, et saan sama asja mitmekordselt.

"Mida sul vaja läheks" on üsna tuttav ja iga-aastane sügisepoolne perekondlik küsimus, millele ma tavaliselt viisakalt vastan:

"Oh, ei midagi, mul on juba kõik olemas!"

Aga tänavu ma näppisin oma käekotti, näitasin, et sang hakkab ära tulema ja nurgad ka armendavad. Sain siis küll aru, et olin rumalasti teinud, sest kogu pere oli koos. Tibu viskas kohe tähendusriikka pilgu oma kaasa poole, Margus kirjutas midagi märkmiku, väike Tiina pilgutas kavalasti silma oma emale (Tiina isa on nimelt minu vanem poeg Tiit, kui te ehk teadma ei peaks) ja Aadam kõlutas pead mõttikult ette ja taha. Paar sõbrannat olid varemalt ka leidnud, et mu käekott hakkab üles tõtlema.

Fraegu on väljamüükide aeg.

Kõik arukad inimesed ostavad juba jõulukinke kokku ja on arusaadav, et seda tuleb juba teiste õhetusel mul omal ka teha.

Probleemiks on, et võin omale selle väljamüükide abiga jõuluks sedasi saada pooltoinat käekotti, ehk ridiküli, kui peenemalt tõelda.

Asi on seda halvem, et mul on sünnipäev ka tulekul. Head kinkijad võivad arvata, et kui kellelgi on üks ja räbal ridiküli, siis tal võiks ju olla koguni kaks. Kumbki erinevat sorti, saate aru, üks sünnipäevaks, teine jõuluks ja nii on siin shansid sees, et saan sedasi tosinat käekotte täis. Hirmus, eks ole!

See ei ole sugugi tark asi, et sünnipäev on jõulude lähedal. Pealegi veel skorpionit tähekoos. Skorpion on kole elukas, olevat elanud maa peal juba 400 miljonit aastat tagasi. Väijataoline, aga liigub kõrbes ja ikka maadpidi. Mürgrine nõelaku on mõnel sõrdil ka. Vaat, sellise elukaga olevat mul hing-eugulust. Ei tea, kas selle to-rava nõelakese pärast, mida skorpion kannab subamoodi tagakehas ja mõni naisterahvas keeleotsas või mis?

Jõuluni on sellest päevast, kui see ajalehenumber lugeja lauale jõuab, kõigest. Tule Täevas appi! Kuidas kõigega klaariks saada!

Väljamüügid hakkavad läp-pema aga mitu väga tähtsat asja on alles seilgumata.

Kas kutsub Margariita külla ka sel jõulul ja kas teeb olengu pikkades või lühikeses kleitides? Surmkindalt peab selleks päevaks üsna kleit olemas, teistmoodi ei lähe sinna keegi. Aga kas püksid või lühikesed? Ja välja-müügid hakkavad läbi saama.

Ja edasi: kas osta Aadamale jõulukinkiks rannamantel, et kui soojale maale sõidame, või suusakampsum, kui mägedesse minna, või hoopis laialikeline kikkilps, et oleks asjaks ottesiduda, kui mõnda peenemasse kohta saab?

Ahh, mitte ei tea. Mured, mured...

Tühja kah, ostan Aadamale paar paari pikki aluspükse. Hu-sasti jõulupakki, hea ja prakti-lime. Neid ta ei kannu nii-kui-nii, nii et aitab järgmiseks jõuluks uuesti kinkida. Pakk ainult hoolega uude paberisse, vanad tu-tidlidid peale ja südamlük kaart ka.

Mitmed lapsed oleksid samuti õnnelikud, kui jõuluvana juba nüüd nimekirja sellest, mida ta tuua kavatses, koju kätte sa-daks. Siitamaani sai hea laps ol-dud ja teaks siis, kas tasub olla jõuluni välja või pole sel täht-sust.

Raske lastelgi. Mured, mured...

Mida Nato pakub väevähendamise läbirääkimistel

WASHINGTON - Ühendriigid oma Euroopa liitlastega kavatsesid esitada Nato raamides Varssavi pakki riikidele ettepaneku, et mõlemad pooled vahendavad oma sõjajõudusid Euroopa linnetel 700 000 mehele. See tähendaks, et lääneriigid kärkiksid oma sõjajõudude koosseisu 10 protsendi ja kommunistlikud riigid 20 protsendi ulatuses.

Mis puutub üksikutesse riikidesse, siis N. Liit ja Ühendriigid peaksid oma sõjavägesid Kesk-Euroopas redutseerima 15 protsendi ulatuses programmi esimeses faasis ja 15 protsendi ulatuses programmi teises faasis.

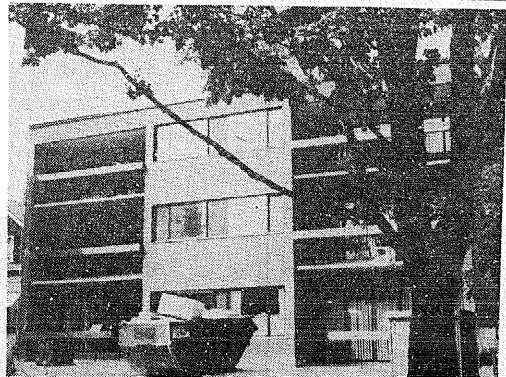
Esimeses faasis toodis Ühendriigid selle programmi alusel Euroopast koju 28 500

meest, mille koosseisu kuuluksid ka 300 lennuväelast.

N. Liit vähendaks samal ajal vägede kärpimise esimeses faasis oma sõjajõudusid 67 500 mehe võrra, kusjuures Nato paneb erilist rõhku kommunistide soomusjõudude tagasitõmbamisele.

Vägede vähendamise ettepaneku on välja töötanud Ameerika Ühendriigid ning see kavand läheb pärast kinnitamist Viini, kus 30 oktoobril algavad venelastega läbirääkimised sõjavägede redutseerimiseks Euroopas.

Kui Varssavi pakki riigid Nato ettepaneku aktsepteerivad, siis tooks see kaasa olukorra, kus umbes 30 protsenti Ühendriikide sõjavägedest tuuakse Euroopast koju lähema kolme aasta jooksul.

Bestlased ehitavad Torontos viimasel ajal korterimaju. Pildil üks äsja valminud kolmekorruselise elumaja, kuhu asus 9 eesti perekonda.

Soome ajakirja eestlaste veerg

Karjala Hariduseltsi häälekanaja, kuukirja "Karjalan Helmo" viimases numbris (7-8, 1973) on, nagu varemgi, pühendatud enam kui lehekülj teadetele eestlastest. "Virolaisten kuulumisia" on selle osa pealkirjaks.

Esikohal seisab lühike ülevaade Ivar Ivaski viimasest, Kirjanike Kooperatiivi kirjastusel ilmunud luuletuskogust "Oktoober Oklahomas" ja samuti lühidalt autorist. Üteldakse, et Oklahoma ülikooli kirjanduse professor on maailmakanonik ja eestlane, tema abikaasa lätlane. Ivask on veetnud mõned oma suvepuhkused Soomes ja on kindlunud mele maasse. Suur osa tema viimase kogu luulest puudutab Soomet.

Kirjutises tõstetakse esile ka Ivar Ivaski organiseeritud kirjandussuuhinda, mis on suuruselt maailma teine - 10 000 dollarit. Auhind antakse välja igal teisel aastal ja on ametlikult kirjandusajakirja "Brooks Abroad" I juures. Selle peatoimetaja ja õhtilasi ka auhinna 12-likmelise žürii esimeheks on Ivar Ivask.

EESTI SKAUTLUS

Skautlust Eestis ei ole, kõhnstatseeritakse järgmises lõigus. Selle asemele on tulnud kommunistlikud pioneerid. Aga eesti põgenike seas jätkub skautlik tegevus võimsalt. Eesti skaudiliidu teadete kohaselt on skautliikmeid Argentiinas, Austraalias, Brasiilias, Kanadas, Rootsis, Lääne-Saksamaal ja USA-s.

HÕIMLASI LÕUNA-AAFRIKAST

Selle pealkirja all kirjutatakse abielupaarist Tiitu ja Kaul Kadakast, kes 8-12. juulini külastasid Soomet ja võeti vastu Tyne-Kerttu Virkki poolt. (T.-K. Virkki, nimestatud ka Vokki-Virkiks, oli iseseisvuse ajal käsitöö õpetajaks Kehna majapidamiskoolis. Mr.).

Tiitu Kadaka kohta üteldakse, et ta õppis a. 1932 stipendiaadina Helsingis ja oli naiskäsitöö osakonna juhatajaks Eesti vastses ja almuilaades kodumajanduskoljas Tallinnas.

Kaul Kadak oli haridusministerruumi noorsoo osakonna juhatajaks. Sõja-aastail siirdus ta Soome, kus oli tegev ohvitserina eesti pataljoni. Järgeldatakse ka Kadakate tegevust Lõuna-Aafrikas.

Lühikesel külastusel kestel imetlesid Kadakad Helsingi uusi ehitusi ja Soome kaunist suve ning soovisid südamest Soomele õnneliku tulevikku, üteldakse artikli lõpus, mis kannab Erika Nivanka nime.

MARIE UNDERITÄNU

Järgnevalt on ära toodud Marie Underi tänu Karjala Hariduseltsi esimehele ja "Karjalan Helmo" toimetustile Boris Karppele'le seoses ajakirja tervitusega Underi 90.a. sünnipäeva puhul. Marie Under tänab B. Karppelet

"Karjalan Helmo" nr 3-4 eest, mille ta olevat suure huvi ja tänutundega läbi vaadanud. "Kahjuks ei saanud ma haiguse tõttu Telle varem vastata. Teen seda nüüd seda suurema tänutundega," kirjutab Mari Under, kelle tänukest masinkirjas ja käsitsi kirjutatud "Soojade tervitustega Marie Under" on avaldatud kilsheeritult.

ED. OLE JA F. OINAS

Eestlaste uudiste osas märgitakse ära ka Eduard Ole 76.a. sünnipäev 20.6.73. Täheledatakse seejuures, et Olet on püsivalt eesti kunstiajaloo. "Tema eri alaks on olnud portreede maailmine. Karjala Hariduseltsile on ta maalnud meie kauaaegse sekretäri, õpetaja Vasilii Keynää portree, mis kuulub meie seltsi portreede-kogusse. Juubellaatal on Ole avaldanud oma mälestustese "Suurel maanteel", üteldakse.

Felix Oinase kohta üteldakse, et Indiana sulaavi ja soome-ugri keelte professorina on ta saanud 23 700 dollari suuruse riigitoetuse selleks, et uurida rahvaluulet USA-s ja Eu-

Tiitu ja Kaul Kadak museumi-ringkäigul. Keskel eesti keelt kõnelev Tyne-Kerttu Virkki. (Foto: Karjalan Helmo)

roopas ja tööndloiselt ka Soomes, kus ta on olnud varemgi.

Lõpuks nenditakse, et lennulin Petroski-Leningrad on saanud pikenduse Tallinna, mille kaudu pääsevad eestlased ja karjalased üksteise juure.

Ajakiri avaldab samas Lahtis eluneva Aino Kaasineni soomendatud okup. Eesti luuletaja ja minni Nurmle luuletuse "Nagu lõikamata põld" - Kulu leikkaamaton pelto. (EPL/Mr.).

Leinateated

Torontos suri 2. oktoobril Anton Metsalo, sünd. 29. novembril 1891 Hilumaa.

Tallinnas suri 23. septembril Amanda Parol, n-na Krabi, sünd. 1. augustil 1880.

Tallinn-Nõmmel suri 29. augustil Julie Elvine Aadli, n-na Vessmann, sünd. 1. juunil 1880 Läänemaal.

kellse ülevaate Arvo Mägi ja Valev Uibopuu loomingust annab kirjandusloolane Helmi Eller. Seejärel deklameerib Helgi Laussen ARVO Mägi luulet. Valev Uibopuu loomingust tuleb ettekandmisele novelli "Höberebane". GÖTEBORG! Näiteringi liikme Peeter Kõgeri poolt. Edasi esineb GÖTEBORG! Eesti Naiskoor kolme lauluga Harry Turso juhatusel ja pärast seda loeb ARVO Mägi oma lõbusa proosalo. Lõppsõna ütleb Kultuurikoostöö esindaja.

Suaree algus on täpselt kell 13.

Mäelode kuldpuhm

Avalikkuses hästitutud abielupaari Bernhard ja Helmi Mäelo abielulisest moodus 29. sept. 50 aastat ja kuldpuhm tähistati väimehe ja tütre suvekodus Stavnäsis, kus tehti ülalolev perekonnapiit. Istuvad vasakult Liisa Pett, Meemo Mäelo, Helmi Mäelo, Bernhard Mäelo, Marja Mäelo-Jaanivald, nende ees ja süles Juhan, Jaan ja Jüri Pett. Tagaress Leho Pett, Olev Mäelo, Kirsti, Liis ja Mirjam Jaanivald, Väino Jaanivald.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Kunstigrupi fotoringile

Noorte kunstigrupi fotoringi järgmine kokkutulek on kolmapäeval, 24. oktoobril kell 19 Grev Turegatan 15. III. Kunstigrupi ruumides. Kõik fotohuvilised nii noored kui ka vanad on teretunud!

STOCKHOLM

Vaimulik lauluühitus

Reedel, 2. nov. kell 18 toimub Eesti Majas, Wallingatan 24 Eesti Nelipühi Koguduse korraldusel jällegi vaimulik lauluühitus, kus esinevad koor, solistid ja kvartett Lauri noored. Lühikõne Helmut Rüdmiult Torontost. Eelmised lauluühitused on leidnud sooja vastuvõttu ja loomade seda ka sellest õhtust. Teretulemast!

UPPSALA

Referaatühitus

Uppsala Eesti Seltsi järjekordne referaatühitus toimub reedel, 28. okt. kl. 18 Eesti Kodu ruumides, Geijergatan 12. Gustav Puu vestleb alusel "Reisimuljed süvisest Heidelbergist". Kõik kaasmaalased on lahkelt teretunud.

GÖTEBORG

Sügispidu

GES sügispidu toimub 27. okt. algusega kl. 19 Eesti Majas, Drotninggat. 27. Ettekandeid näiteringil poolt. Laudade ettevalmistamine tel. 87 67 06.

GÖTEBORG

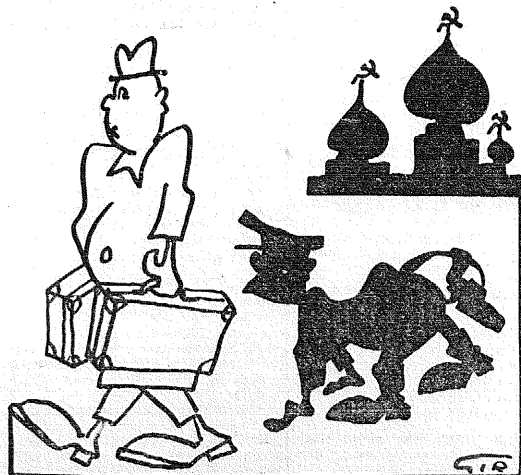
Sügisrevüü

GES Näiteringi oodatud sügispidu toimub ka tänava ja nimelt Mardipäeval, 10. novembril Medborgarhusetis. Pidul algab tujuküllase ja mitmekesise eeskavaga. Hiljem tants. Laud saalis. Elnelaud pakub huvipisteid ja joodavat. Kes soovib lauda ette tellida, palume helistada Jüri Hansenile, tel. 29 01 54.

HELSINGBORG

Referaatühitus

Helsingborgi Naisring korraldab pühapäeval, 21. oktoobril kell 15.30 KFUM-i ruumides, S. Kyrkogatan 24 referaatühituse teemal: Ravimid ja nende kasutamine. Referent: rohuteadlane Aino Kuroi.

Toronto ajaleht Daily Star toob oma veergudel ära korrespondent Frank Jonesi pikema kirjutise chust-ohust Ukraina poollinas Kiievis. Ta kirjeldab ka muuseumi kuidas turist läänest seisab pideva KGB valve all.

— Turist ja tema vari.

Kunstinäitusi VE-galeriis

Kuni 30. oktoobriini jääb Väilis-Eesti (VE) galeriis, Lilla Nygatan 8, Stockholmis Vanalinnas, avatuks Eduard Wilralti mälestusnäitus kunstiiku 75. sünniaasta puhul.

Esitatud on ligemale poolsada teost mitmetest loominguperioodidest, alates 1920. nende hulgas rida vähemtuntuid, mitmes tehnikas. Näitus on leidnud elavat külastamist, ka rootsi kunstiõprade poolt. Seepärast on näitusaega pikendatud kahe nädala võrra, kuna publikul sellist Wilralti teoste kollektsiooni on võimalus harva näha.

Järgmisena avatakse VE-galeriis neljapäeval, 1. novembril kell 13-17 Endel Kõksi uumate töde (graafika ja joonistused) näitus, mis kestab kuni 12. novembrini. Kunstnik on tagasi jõudnud pikema aega kestnud loomingureisilt Põhja-Ameerikas ja Euroopa maades, esitades matka huvitavaid tulemusi.

Samas galeriis avatakse laupäeval, 17. novembril kell 13-15 Olev Mikiveri töde näitus, mis kestab kuni 28. novembrini. Ka Olev Mikiveril on valminud täiesti uus kollektsioon teosed, millega publikul on võimalus esmakordselt tutvuda.

Rutt Tulving Kanadast esitab oma uut graafilist loomingut näitusel, mis avatakse VE-galeriis laupäeval, 1. detsembril kell 13-15. Näitus kestab kuni 12. detsembrini.

Galeriil on avatud äripäeviti kell 10-17, laupäeviti 10-14. Reedel, 14. detsembril algab Väilis-Eesti traditsiooniline jõululaat, mis kestab kuni pühadeni. Saadaval on eesti kunst, käsitöö, kirjandus, heilipiaidid, sobivad jõuikinkideks. Jõululaada ajal on Väilis-Eesti avatud kuni kella 18-ni äripäeviti.

Telefoninumbriid Vanalinnas tagasi asudes on uued: 11 50 40, 11 50 60.

SIIT JA SEALT

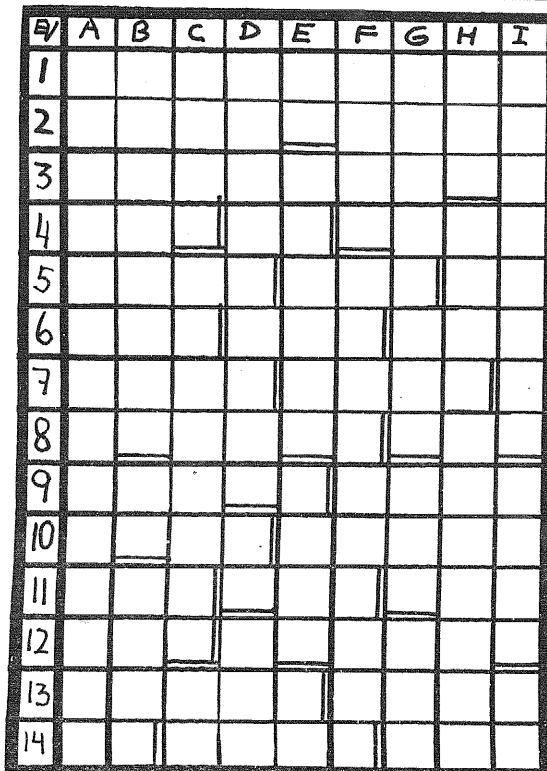
Rannar Sillard Lakewoodis, tähtsast oma 50.a. sünnipäeva. Rannar Sillard, kohalik seitskonnategelane ja eliliitlaskur, tegutses USA-s hambatehnikuna. Tema abikaasa Helgi, n-na Alma, töötab Lakewoodis hambabastina.

Marika (n-na Karmo) ja Henno Petersenile New Yorgis sündis kolmanda lapsena tütar. Lapse isa, keemia doktor, töötab uurlajana ühe suurfirma juures.

Kirjanduslik suaree Göteborgis 28. okt.

GÖTEBORG - Kirjanduslik suaree, mille korraldavad Esindus-Göteborgi üldkogu, Eesti Komitee Göteborgi osakond, Eesti Kultuurikoostöö ja Göteborgi Eesti Selts ühiselt Arvo Mägi ja Valev Uibopuu tähtpäevade puhul pühapäeval, 28. oktoobril Kristiine koguduse uutes ruumides, Götgatan 15, hõlmab järgmise kava:

Göteborgi EeSti Alkgooli viisplüide ansambel mängib avanaguks Brahmsi "Hällilaulu", avaldõna ütleb Arvi Moor, kuna läbilõi-

Ristsõna 34

Paremale: 1-A rünnikivi teisend 2-A vitamiin B1 (om. kääne) 3-A järgneb matustel kirstu 4-A teatud maja nimetus iseseisvusaegses Tallinnas 4-D noot 4-F etteahändus (om. kääne) 5-A kandev möte 5-E linane pikk-kuub 5-H noot 6-A jõgi Venemaal 6-D lauljatar Lindfors esinimi 6-G Rootsi arhitektide org. 7-A pidulik luuletus (om. kääne) 7-E side, ühendus 8-A teatud liiki masin metallistehastes 8-G naispühak Itaalias (lüh.) 9-A väärispühi reljeefkujutistega 9-F rüürit 10-A Skandinaavia peajumalat 10-E jõgi Saksamaal 11-A end Moms 11-D et-teteadmine-tundmine 11-G tugev tuulepuhang 12-A suurmaamantlik Kesk-Aasias 12-D saarl kask (om. kääne) 13-A halb omadus 13-F on koer oma peremehele 14-A artikkel Hispaanias (nime ees) 14-C samm 14-G madu.

Alla: A-1 teatud optiline riist (mittm) B-1 humoristlik lühjutav C-1 otsi üles! D-1 kergesti mõjutatav E-1 Rootsi Ringhääling (ametl.) 10-A F-1 riik Euroopas (orig.k.) G-1 Vana-Kreeka viinajumal H-1 hurslik I-1 riik Aafrikas E-3 teat. minevikuvorm mõnedes indo-euroopa keeltes H-4 tugevalt mõjuv C-5 omaette F-5 on ilga kõrge takistus B-9 Anno Domini E-9 võõrus G-9 rõõvkala I-9 teatud arv D-10 naatium B-11 pehme hääl D-12 vastne

G-12 mõistus C-13 sama, mis D-10 alla E-13 see tähendab I-13 ühendatud Riigid.

Lahendus 33:

Paremale: 1-A vikerkaar 2-A akadeemia 3-A London 3-G IRA 4-A Po 4-C na 4-E Inge 4-I D 5-A anareoon 6-A ratsud 6-G Rio 7-A asula (ij) 7-F yr 7-H pr. 8-A if 8-C Sirge 8-H SR 9-A Santiago 9-I K 10-A olu 10-D Lago 10-H 66 aa-A Otilia 11-G rep 12-A otse 12-E nr. 12-G Ali 13-A Neo 13-D nelu 13-H DN 14-A keedan 14-G Dag.

Alla: A-1 Valparaiso B-1 ikoon C-1 kannatus D-1 Edda E-1 reo F-1 Kennedy D-1 amigo H-1 alir I-1 raad e-4 Iru H-4 ego ipso D-5 ksil I-5 Norrköping B-6 asfalttee G-6 rr E-7 Ariadne F-8 Gagarin G-8 ego C-9 nul D-9 li H-10 öeldi A-11 on D-11 lend G-11 raud C-12 see A-13 NK E-14 D.

Oskar Härm, omaaegne Viljandi perekonnaseisumetnik sai New Jerseys 80-aastaselt. USA-s töötas ta vabrikus.

Bernhard Smith, laevainsener Fort Lauderdale's Floridas, tähtsustas 80-aastast sünnipäeva. Vabadussõjas oli ta motoristiks "Len-nukil" ja asus a. 1920 New Yorki, kus tegeles meremehena. Ta abielus a. 1936 Elisabeth Kullerkupuga.

HELMI MÄELO

Ideed, nende rakendamine ja mentaliteedi muutmine

Eesti Komitee Kooli- ja Noortetoimkonna väljaandena on ilmunud bületään nr 3, mis väärts üldisuse tähelepanu autoriteks on Herman Rajamäe, Enno Penno, Arvo Horm, August Koorn ja Tarmo Sepp. Peale H. Rajamäe artikli on teised noortekursustel peetud referaadid, ja viimastest peale Tarmo Sepp oma, poliitilisi probleeme sisaldavad, millete sisusse ei ole kavatsus tungida.

Suurimat huvi pakub koolide inspektor H. Rajamäe 6-e nädalase ringreisil ülevaade USA ja Kanada täienduskoolide ja lasteadeade külastamisest. Teatavasti oli see H. Rajamäe reis juba teine, mis toimus Eesti Koolide Keskus USA-s kutsel. Kuna H. Rajamäe varemast aastatelt on külastanud ka Inglismaa ja Saksamaa eesti kooli ning pidevalt valvunud Rootsi eesti koolide tööd ja tegevust, on tema tähelepanekud ja seisukohad sellel alal kõige kogenumad ja respekti pälvinud.

Ta kirjeldab ka seda viimast ringreisil asjakult ja reaalselt, nii häid nähteid esile tuues, kui ka nõrku külgi välja üteldes. Ta lah-kus Ameerika mandrit "rikalikke tähelepanekute koormaga", nagu ta ise ütleb. Selle "koorma" läbi-sõelamisel on jäänud ta töölaule 7 punkti, "mis kujunesid minu sü-damesoovideks". Juba sissejuh-tausest nähtub, et H. Rajamäe nende kogutud kogemuste varal töötab koolidele ühtlase meetodika käsiraamatu kallal.

Kuna tema seitsme punkti hulgas on ka need "südamesoovid", milles mina, mitte küll õpetajana, vaid oma südame küsil olen kaasa al-danud ja seeläbi kogemusi kogu-nud, siis olen võtnud julguse nende kirjutamiseks. 7-mes punktis H. Rajamäe rõhutab eestikeelse kir-javara kättesaadavust meie kolu-desse, kirli-kooli vajalikkust eesti keele ja kirjanduse õppimiseks 13-20, eluastase vaheliste ja nõuab rohkem sobivat eestikeelset luge-misvara noortele 14-22 eluastase vahel.

Need on suurepärased sihid ja soovid, millete rakendamine nõuab mitte ainult ideelt, vaid ka ma-janduslikku kandeplana. Ma arvan, mis on Rajamäe mõttes. Ta on ko-genud ja näinud oma silmaga ees-talste tulbidust eriti Kanadas ja USA-s, heale eluajarele tõusmune. Ta arvab, et nad suudaksid kir-janust osta ja oma kodu-sid ning kooli kõige vajalikuks varustada.

Selles ei ole kahtlust, kui rah-vuslik idealism oleks sama tugev, kui see oli põgenike algastail, mil olime vaesed. Kirjastused võivad seda tõendada ka noorte ja laste-raamatute osas.

Ka Rajamäe ise kirjutab ühes oma artikli lõigus: "Neld ridu kir-jutades kumisevad minu kõrvasde teatavate kurtimised lastevanemate tuimuse ja ükskõikuse pärast. Hea, kui nad oma lapsed üldse eesti kooli toovad või saadavad, rohkem enam neld nõuda ei voi, kinnitati mulle".

Kümme aastat tagasi andis Eesti Koolitoimkond USA-s, välja sarja laste- ja noorsooraamatuid. Kooli-toimkonna esimese Meemo Mägi investitsiooni nende väljaandmisse oma isikliku kapitali. Mõõdund aastal kuulsin, et tal on veelgi um-bes tuhat dollarit saamata. Tol ajal aitasin Rootsis isiklikult kaasa Eesti Komitee Koolitoimkonnale siidi all noorsooraamatuid levitada, mitte ainult Ameerika värskeid, vaid ja teistes kirjastustes ilmu-nud.

Eesti Komitee koostas nendest nimekirjad ja saatis Rootsis laiali kõikide koolide kaudu lastevane-male. Mul on kurb ütelda, kuid Stockholmis Eesti Algkooli lasteva-nematest ostsid nõud raamatuid ainult 4 või 5 kudu.

E. Komiteega koos tegime pin-gutusi koolide juurde raamatuko-gude moodustamiseks. Balti Hu-

manistlikul Ühingul oli laos K.A. Hindrey raamatuteist Lembit ja Noid. Need saatsime tasuta. Eesti Komitee ostis teisi raamatuid ja saatis lisaks. Kulvõrd koolid on neid kasutanud, seda loodetavasti teab H. Rajamäe, kuid minu teada üks suurematest eesti kooli-dest sai üsna tõhusa kogu, pani need kappi ja seal need seitsavad kinnisvarana.

Seejuures juhtiti lapsed Rootsi algkooli raamatukogusse rootsi-keelsed raamatuid laenama. See on kurbadest kurvem lugu, kuid nii see oli. Samal ajal korraldas Eesti Kultuuri Koondis Eesti Majas valdusõhtu noorsookirjanduse üle. Ilmar Vainu ja allakirjutaja olid referentideks. Mõttevahetus oli elav.

Helmi Mäelo tunneb muret noor-soo eesti lugemismaterjali pä-rast.

Tolle koosoleku käigus tärkas idee igaaastase Raamatukoori korraldamiseks. Eesti Kultuuri Koon-disest loodeti selle auväärtse tra-ditsiooni sisustajate ja edasikandjate. Mõtteks oli mitte ainult Stockhol-mis, nagu moepärast tehtut, ühte kirjandusõhtut sel kuul korraldada, vaid üle kogu riigi asja ideeliselt edasi kanda ja selle sihtil elavana hoida.

Kuid midagi ei ole veel hilja. H. Rajamäe ütleb: "Aga ka meie lastevanemate mentaliteeti ja hoiakut on võimalik muuta". Ka mina usun seda, sest uus lastevanemate põlv-kond on vahepeal peale kavanud. Loodan, et need suurema kolu-se-tundega oma lastele emakeele os-kust ja armastust selles keeles lu-gemise vastu püüavad anda.

Sõnad jäävad kõksudeks kui ei näidata praktilisil võimalusi. Minu meelest ei puudu ka need. Väike-laste osas nägin USA-s ühes pere-konnas kodumaalt saadetud raamatuid, aabitsat ja muud. Sõnad nagu "Näärivana", "kolhoosnik" ja mõned teised olid osavalt asen-datud "Jõuluvana", "põllumees" ja üldse sihtse mentaliteedile vastavate sõnadega.

Lastele loeti neld ette ja Aabit-sast nad veerisid juba ise sõnu. Nende eestikeele oskus oli laltmatu ja nagu mulle tõendati ka ingliskeele oskus mungusõprade hulgas. Omapäet kodumaalt püüavada juba ise saata valikulist lastelu-gemist.

Tõsi, noorsooraamatuid ei ole viimastel aastatelt enam juurde trükitud, kuna kirjastustel puudu-vad selleks summad. USA Kooli-toimkonna hea algatus võinuks jätkuda, kui oluks ootajad. Kuid noored on peale kasvunud ja endis-est raamatuteist on veel küllada-selt järel. Minu teada on Stock-holmis kõiki olemasolevald saada. "Välis-Eesti" saadab, mäletamini, paar korda aastas välja nimekir-jad, mis leidub tema laos.

Aga peansi. H. Rajamäe paneb oma artiklis kogu raskuse õpetaja-te õlgadele. Minu ettepanekuks on, et elustatakse tihe koostöö E.K.

Noortetoimkonnaga, kus riigi-summadega on ametis noortese-kretärid. See peaks olema nendele väga meelmuõda ülesandeks ja otseks rahvuslikuks kohustuseks. Rootsi eestlased on igati eelistatud olukorras võrreldes teistes maades asujatega. Rootsi riik maksab siin ka õpetajate palgad ning annab organisatsioonidele arhivitöö alu-sel ametnikud.

Minu meelest on olukord siin majanduslikult palju kergem, kui oli omal ajal kodumaa organisat-sioonides. Ideed kanduvad ja neld viiakse edasi, kuni eel idealism, paguluse olukorras rahvuslik idea-lism. Kas moli jätkub seda veel küllalaidaselt, või jääb see vald va-nema sugupõlve elurikkuse mäle-stuseks!

Viimase artikline bületäänis on Tarmo Sepp "ettekandmise ja kö-nelemise tehnikast."

Selle ettekande allikmaterjal on vbetud Stockholmis ajakirjanduse üldkooli õppekirjandusest. Kul see ka otseme tõlge oleks, on Tarmo Sepp siiski tulnud suure ja tänu-väärse töö. Olen oma pika elu jooksul tuhandeid kordi seisnud rahva ees kõnelejana ja olen nende lukogumuste põhjal noore Tarmo loengu suure huviga läbi lugenud ja selle üle rõõmu tundnud.

Mäletamisi oli eestis mingi käsi-raamat, mis oli üldisõnaline ja liht-ne, mis pigem kõnelemisele õhutas ja ideid andis. Isiklikult saadeti mind noorena Soome sealste kuulsate "kultsuude" kõneleise kaasa tegema ja sel moel esinemi-se tehnikat õppima. Olles mainitud artikli läbi lugenud, tean, et olen oma esinemistes teinud mõnegi vae, peamiselt noorem eas ja enesekindluses olen liige kergelt rahvahulkele ette astunud. Kuid tehiselpoolt julgen noori algajaid hoiatada, kes loovadav ainult teh-nilistele oskustele tuginedes kuula-jaskonda võita.

Kõnelejal peab olema midagi ütelda kaasa südame või tead-miste varasallast. Kui sellele lisa-nevad tehnilised oskused ettekande koostamiseks ja esinemiseks siis on see suur väärts. Igal juhul olgu tänu Tarmo Sepale, kes selle suure töö on eesti keelde jäädvustanud.

HELMI MÄELO

Tunnel kanali alla

LONDON — Inglismaa ja Prant-susmaa on põhimõtteliselt kokku leppinud tunnel rajamiseks, mis ühendab Inglske kanalit all Ingls-maa Prantsusmaaga. Tunneli pik-us on 62 km ning selle ehituskulud tõusevad ehitajate kalkulatsioonide kohaselt 2 miljardile dollarile.

Tunnelsüsteem koosneb õieti kolmest tunnelist, milledest kaks äärmis on mõeldud liikluseks ja kolmas vahepealne tunnel tööko-dadeks ja korraholu ruumideks.

Kaljo Reid, helilooja Toronto-s, on kirjutanud uue kantaadi segaorile, tenorile oreille ja kelladele Vana Testamendi lau-lude raamatut psalm 136 peale, mis kannab nime "Tänaage taeva Jumalat". See esitatakse esma-kordselt New Yorgi Lexingtoni avenüü luteri kirikus koguduse juubeli tähistamisel.

IRA LÖFVANDER & CO AB

Surbrunnsgatan 29, 113 48 Stockholm
Tel. 32 21 40

För leverans i SSR finns följande bilar:

Moskvitch 412 IE Totalpris kr. 14,800:-
Moskvitch 408 IE Totalpris kr. 13,610:-
Chiguli VAZ-2101 (Fiat) Totalpris kr. 14,800:-
Zaporozhetz ZAZ-968 Totalpris kr. 9,330:50

Leveranstiden beräknas till cirka 6 månader.
Sista beställningsdag den 10 december 1973.

TÄNK PÅ EDRA JULPAKET I GOD TID!

Meie armas

Edith Sisäs

Sünd. 16.5.1919 Tartus
Surn. 13.10.1973 Hägerstenis

ARMIDA ja HARALD
MAIRI ja PER-OLOF
KATARINA, ANNA-REET,
TIMO
IVE-REET ja PETER
MARIA

Matusetalitus toimub lau-
päeval, 20. oktoobril kell 13
Uppenbareise kirikus Häger-
stenis.

Armast kaastöölajad

Edith Sisäs't

mälestab sügavas leinas

KORP! FILIAE PATRIAE
KONVENT JA VILISTLAS-
KOGU

Armast

Alma Kõvamees't

mälestavad kurbuses

G. SÄÄSK
abikaasaga
I. RANDMETS
abikaasaga

Avaldame südamlukku kaa-
stunnet kapten Mihkel Kõ-
vamehele tema abikaasa.

Alma

igavikku lahkumise puhul.

EESTI KAUBALAEVA
JUHTKONNA ÜHING

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiskoplik
kog. 21/10 jääb jumalat. ära.

ALINGSÅS: Maakirikikus usupu-
haatusepüha jumalat. 20/10 kl. 14.
õp. Kool, orelli KH Thorsell, laulu-
lehed. Leer kog. majas. Gõg. 16/20/
10 kl. 17 ja 21/10 kl. 15.30.

GÖTEBORG: St. Paulus lõiku-
sepuha jumalat. 21/10 kl. 14. õp.
Wlund, solist A. Viismaa, orelli L.
Lindblom, laululehed. Pärast koh-
vilaud kog. majas Stockholm. 14/16,
esineb A. Viismaa.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

GÖTEBORG: Öhtuteen. 20/10 kl.
17 Makarovi majas, liturgia 21/10
kl. 11 Bruks kirikus, ülempr. Juh-
kam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Neliühli
Kirik, Brävallag. 11. 21/10 kl. 10
pühapäevakooli, kl. 11 jumalat., E.
Raud, soololaule V. Oravall Linn-
kõpingist. 23/10 kl. 19 kooriharju-
tus.

STOCKHOLM: Eesti Maja, Wal-
ling. 34, 21/11 kl. 15 valmullik lau-
lühitu.

STOCKHOLM: Normalmi
Bapt.-Kirik, Norrtullag. 37, juma-
lat. 21/10 kl. 15, laulusõnas Elsa
Roos, V. Orava ja E. Raud.

ESKILSTUNA: Neliühli Kirik
Filadelfia, Smedjeg. 23, jumalat.
21/10 kl. 13. H. Laur abik.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik
Dahlberg. 10, jumalat. 21/10 kl. 11,
kohal vennad. Parkg. 11 KFUK-
KFUM palvet. 20/10 kl. 16 ja 24/10
kl. 13.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1
sissek. kaamtukaupli. kõrval 20/
10 kl. 18.30 pühil. ja palvet. 21/10 kl. 15
jumalat. ja pühapäevakool. Näl-
dalakoosolekud: Hisingen c/o Hell,
Isensg. 4 24/10 kl. 18 ja Jonsered
Kyrkog. 3 B c/o Villsaar 24/20 kl. 18.

NORRKÖPING: Tabernaakel,
Kungsg. 20, jumalat. 21/10 kl. 13,
E. Medri, jt. Betanla, Bräddg. 64
palvet. 20/10 kl. 17.

STOCKHOLM

Lasteala suurele
Kirev pärastlõuna
tervele perlele

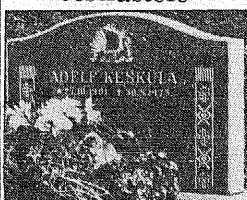
Stockholmi Eesti Lasteaed peab
oma traditsioonilist sügisühtööd
pühapäeval 21. oktoobril, kell 15.00
kuni 18.00 Eesti Maja Selskondli-
kes ruumides.

Kõik eesti perekonnad tundku
endist südamest teretulnud – eriti
lapsed, kes veel teed pole leidnud
Stockholmi Eesti Lasteaeda või
eesti kooli!

Ettekanne

Eesti Teaduslik Selts Rootsis
korraldab teispäeval 30. oktoobril
algusega kell 17.30 Eesti Komitee
ruumides, Wallingatan 34 ette-
kandekoosoleku. Kõneleb fil.lic.
Ago Vallas teemal "Eesti multise-
te linnuste ehitustehnika". Kõik
ettekandest huvitatud on teretul-
nud.

Hauakivi tööd eestlastele

Heino Raudsepp – Mändags-
vägen 44, 123 60 Farsta, tel. 08/
94 21 77

Saade...

Algus lk. 1

Talgre andis ülevaate maa-
põuevaradest ja praegusest tu-
lundusest, kus aparatuuritöö-
stus on oluliselt osaks, mis töö-
tab N. Liidu jaoks.

Ta märkis, et kortereid olevat
nüüd kaks korda nii palju kui
iseiseseisvuse ajal, kuid korteri-
puudus on tunduv sellegipoole-
st. Jäi märkimata, millest se-
on tingitud, s.o. tõhustust vene-
laste sissevoolust.

Küll aga märkis reporter, et
Eesti on N. Liidu "aknaks
läände", mistõttu kogu N. Liid-
ust käidakse "läänelist linna"
imelema ja üks uzbekk mär-
kinud, et ta on huvitatud
"mondäänsest läänest" Eestis.

Reporter oli koos ka pika-
juukseliste noortega, kes kurt-
nud, et neil puudub vabadus
mitte tööd teha kui raha on. Pi-
kajukselistel olevat üldse
raske ja mitmel pool N. Liidu
aetavat juuksed sunniviisil
nendel maha. Eestis aga olnud
pikajukseline noorus huvita-
tud lääne riietuse ja popist, mis
peab olema ingliskeelne.

Maarja Talgre ütelnud, et
Rootsis oleks paljud noored õn-
nelikud, kui neil tööd oleks, aga
ei ole...

Edasi käis reporter Kose-
Lukati pioneerilaagris, mida
juhatas Rita Koort ja kus oli ka
lapsi Rootsis. Ta andis pilte
laste tegevusest esinemisega
jne., ei kohanud aga kohe rootsi
lapsi, kes olid linna läinud ja
kelle kohta perenaine pahan-
das, et kulutavad kõik raha
kohe ära, jooksevad ringi, os-
tavad jäätist...

Kui siis rootslased saabusid,
ütles 11-aastane Axel Malmist,
et vahe Rootsi ja Eesti suve-
laagrite vahel on suur: pionee-
rilaagris Eestis on range kord
ja tolt väga rasvane.

Edasi tutvustati laulupu-
de-traditsiooni ja nõukogu-
daegselt laulupidusid ja rõhu-
tati, et eesti rahval on tugevad
kultuurilised huvid ja nad võit-
levad oma rahvusliku eripära
eest.

Reporter kohtas ka Tallinna
raadio juures töötavat vene-
lasega abielus olevat Ingallil Sa-
fonovat, kes varem oli oma
mehega elanud Kaukaasias. Ei
määritud, mis ülesandend Ing-
allil Sazonoval Tallinna raadio
juures on, kuid oletada võib, et
ta töötab rootsikeelsele saatete
juures.

Ei määritud ka mis tegelane
on tema mees. Ta jutustas, et
tema mulje järele Eestis elab
rahvas parem kui mujal N.
Liidus ja kaupu on rohkem näit.
kui Kaukaasias. Ta olevat har-
junud, et kaupu on vähe ja
püüdis selgeks teha, et suhteli-
selt teenivad eestlased sama
palju reaalpalka kui rootslased,
kui arvustada madalaid mak-
susi ja korterikulusid.

Kui ta Eestisse tulnud, olnud
ta üllatunud, et tegemist ei ole
mustajukseliste eksotiliste
tüüpidega, vaid sootuks "päris
rootslase moodi" välismusega
inimtüübiga – seda tingituna
tema puudulikust geograafia-
tundmisest Rootsi lähimas
naabruses. Ta märkis, et eest-
lased käivad arvavahel palju
läbi, rohkem kui rootslased.
Teises programmis külastas
reporter eesti perekonda Jo-
hannoni.

2,5 miljardit majanduslikuks stimulantsiks

Sügis-riigipäeva esimesel päeval
esitasid sotsiaaldemokraadid n.ö.
stimulantsi-pakendi, mis maksab
keskmiselt 2,5 miljardit krooni.
Muul hulgas töötatakse laste abi-
raha 180 krooniga aastas. Iga laps
saab alates 1. jaanuarist 1500 kr
aastas. Vallitsus aga toonitab, et
maksusid ei tõsteta.

Kõrsumusele, miks stimulantsi-
pakend tuleb nüüd, otseskohe pärast
valimisi, vastab peaminister
Palme, et vastavalt kõige uuema-
tele andmetele leiduvad vajalikud
majanduslikud ressursid. Enne
valimisi oli üldpilt pessimistlikum.

Edasi märkis Palme, et rahvas
mõtleb liiga suurel määral ho-
lustele, mistõttu üldine tarbimine on
vähenenud, samuti ühes sellega
majanduslik aktiivsus. Kuna
luuakse rohkem laste päevakodu-
sid ja vabajasulakale ning töste-
takse kodumajapidamiste arvu, tekib
ka 25 000 uut töökohta.

Järgmiselt jaotatakse 2,5 mil-
jardit:

Laste abiraha, stuudiumabi 350
mlj. Korteri abiraha 60 mlj. Las-
tekodud 245 mlj. Keskkond 30 mlj.
Koolid 30 mlj. Stosiaalne koduabi
240 mlj.

Hindade stopp 150 mlj. Teede-
võrk 200 mlj. Post, telegraaf 120
mlj. Kooliehitused 35 mlj. Kul-
tuuriehitused 10 mlj. Töötu-
stimulantsiks 806 mlj.

Puhastusajamand roiskivate jne.
jaoks 100 mlj. Töötuuslik keskkond
70 mlj. Käsitöö ja tööstusala
fond 20 mlj.

Juurde võib lisada seda, et hinna-
stoot tähtsamate toiduainete osas
kehtib edasi kuni 1. juulini 1974. See
puudutab näiteks piima, koort,
juustu, lihakaupu.

Totaalselt 300 miljoni lähed
transpordivõrgu jaoks. Riigil
raudteed saavad muuseum 65 mil-
joni uut vagunite muretsemiseks.
Vedureid ehitatakse 20 miljoni eest.

Kodanlikud opositsioonijuhid üt-
levad stimulantsipakendi kohta, et
see on üldjoontes hea, kuid umbes
sama sügala kui nende endi oma,
mis ehitati kevadel. Tookord aga
märkisid sotsiaaldemokraadid, et
tegemist on ülevaatekoosolekuga.

Edasi ülevaade kodanlike era-
kondade juhid, et pakendis on liiga
vähe ettepanekuid selle kohta,
kuidas kõige paremini stimuleeri-
da välkeseid ja keskmise suuru-
suga ettevõtteid. Postitseks aga
peetakse lubadust marginaal-
maksude küsimuse kiru-uurimu-
seks.

Õlisõda...

Algus lk. 1

paarkümmend krooni koos
olenedes põrandapindlaid.

Seega on ette näha ka bensii-
nihindade tõusu, arvustuste
kohaselt 3-4 böri litrit. Trans-
pordihinnad tõusevad, samuti
lennupiletid jne.

Diplomaatilistest ringkon-
dadest on väljastatud kuuldisid,
mille kohaselt supervõimudel
on olemas Lähis, Ida jaoks ra-
huplaan. See eeldavad Iisraeli
taganemist vanadesse piiri-
desse, mispeale järgneksid lä-
birääkimised.

USA ja Sovjet garanteerisid
oma väeasadega aktuaalses
piirkonnas vaherahu piire ja
vajaduse korral sunniksid kon-
fliktit segatud riike vaherahule.

Igal juhul on selge, et Vahe-
mere idapoolses osas on nii USA
kui N. N. Liidu väekoondised
ulatuslikud. Seda eeskätt me-
revise ja dessantvõlgede osas.
Eksperdid märgivad, et mõ-
lemad supervõimud on sama-
hästi kui võrdseid tugevad.

JOHANNA VALGE

Johanna Valge 85-a.

Partiiles tähistab 23. oktoobril 85-
aastast sünnipäeva Johanna Val-
ge.

Juubilar on sündinud 1888 Tar-
tumaal, kus veetis lapsepõlve ja
abiellus a. 1908 Sangaste valla-
ja kohtujurjajana Jüri Valgega.

Perekonna kasvades nautis ta
rahvuslikku iseseisvust aktive
osavõetega kultuuritööstest ja
Juhani Simmi laulukoorist. Sõja
eest põgenes 2 lapse ja abikaasaga
Saksamaale, jättes ainukeses poja
sõjast seotuna Eestisse.

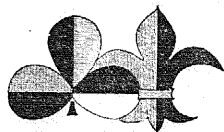
Elab juba pikemat aega tütre
perekonnas Partilles, kus nüüd
näeb võrsumas oma 4-ndat gene-
ratsiooni.

Oma noorusliku mõlemisviisiga
ja alati ka teiste muredest-rõõmu-
dest osavõtva loomuga, on pr.
Valge armastatud emaks, va-
naemaks ja vanavanemaks oma
õnnitlemale perle ning heaks sõ-
braks huigalile, aastate vältel
laendunud tutvusringkonnale.

Johanna Valge juubelpäevale
tuleb sügulasi ja sõpru mitmel
mandril (USA-st, Venezuelast,
Inglismaalt).

Proua Valge ei ole küll teadusli-
ku kraadiga ega kuulu ka aka-
deemilisse perre, kuid olgu õi-
gustatud ühiste sõprade soov Sulle,
tubli, hoolitsevate kättega eesti
ema: Veel palju heigeld päevi ja
kestvat tublit tervist, et Sa veel
kaua oma ümbrust kaunistaks ja
soojendaks.

HELMUT EERMA

EHITUSABI

ja puusepatööd eestlastele
soodsatel tingimustel Stock-
holmi piirkonnas. Tel.
82 99 36.

Üksik keskealine daam soovib tutvust

samavanuste härradega.
Vast. "Tulevik" all EPL, Box
667, 101 29 Stockholm 1.

Televisioni programm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
13.30 Tapahtumia. Aktueilt magasin
föör finskpråkiga.
0.00 Pertsa ja Kilu kippareina. 1
osa: Uusi vene. Väinö Riikkilän
nuorisokirjan mukaan TV:lle sovit-
lanut ja ohjannut Villi Auvinen.
Pertsa ja Kilu som skeppare. Del
1: Den nya båten. Efter en ung-
domsbok av Väinö Riikkilä.
9.25 Kerron elämästäni. "Kerron
elämästäni" – kilpailun viisi ensim-
mäistä kirjaa on julkaistu.
Berättelsen om mitt liv.
1.00–11.15 Start I. Färg.
4.45 En français. Färg.
5.00–7.30 ca TV-pucken med två
matcher på Scanlarken i Söder-
tälje och två matcher på Fururin-
ken i Kalix. Kommentatorer: Lef
Larsson och Mac Gänger.
17.50 Helgsmåderingning Färg. Från
Törnfalls kyrka i norra Kalmar län.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Aktueilt i veckan. Färg. Textat.
18.30 Epilog. Färg. Kanadensisk
trickfilm.
18.50 Världsförfattare: Wole Soyinka.
Färg. Den nigerianska dramatiken
intervjuas av Per Wästberg, bl a om
sitt författarskap, om sina öden under
Nigerias inbördeskrig och om
Afrikas språk och folkkultur.
19.10 Levande musik. Färg. Med Sten
Broman på genrep inför söndagens
konsert.
19.30 Den vita stenen. Färg. Tredje
delen.
I rollerna: Julia Hede, Monica
Nordquist, Betty Tuvén, Ulf Johan-
sson, Gunilla Söderholm, Ann-Char-
lotte Lithman, Robert Rundberg,
Fanny Gjörop m fl.
20.00 Nya 10 000-kronorsfrågan. Färg.
Föregående: Nils Erik Baehrendtz.
Domare: Per-Erik Lindorm. Värdin-
nor: Desirée Edlund och Gunilla
Gärdfeldt.
21.00 Aktueilt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 De fem sinnena! Färg. 5. Luk-
ten.
22.05–23.15 Din väning är min vä-
ning. Färg. Amerikansk komedi om
bostadsbekymmer och kvinno-
sakor med Barbara Eden och Da-
vid Hartman. Regi: Jerry Paris.

TELEVISION 2

15.10 Natur i förvandling. Färg. Den
engelske författaren Henry Wil-
liamson återvänder i det här pro-
grammet till den gård som han på
30-talet brukade på traditionell
sätt.
16.00–17.00 Teatermatiné: Hem till
byn av Bengt Bratt. Färg. Tionde
delen. Textat.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Mumlan. Färg.
17.50 Papper bland molnen. Färg.
18.00 Böcker i bild. Färg. Astrid
Lindgrens böcker kan tyglt verka
väldigt olika: Pippi, Emil, Karlsson
på taket, Barnen i Bullerbyn. Men
de handlar hela tiden om trygghet.
Om det ska Astrid Lindgren prata
med Ove Magnusson.
18.30 Fish. Färg. Engelsk äventyrsser-
ie. 2. Hundens måste liv. ...
I rollerna: David Hogarth och Alan
Jones.
19.00 På äldre dar. Färg. Information
och förståelse för vuxet folk. Vår-
dar: Jan Gabriellson och My Pers-
son.
19.30 Rapport med väder och sport.
0.00 En ny bok. Färg. Bosse Gus-
tafsson. U Författaren intervjuas.
0.10 Joe Lampton's affärer. Färg. 20.
Vinnare och förlorare. I titellösen:
Kenneth Haig.
21.00 Fråga om medicin! Färg. Göran
Karlfors.
21.30 Lördagsmötet: Lill show med
Lill Lindfors. Färg. Gäster: Hjärdi
Pettersson och Carl Tornehave.
22.30 TV-nytt, väder.
22.35–0.25 Deadline. Färg. Svensk-
dansk långfilm från 1970. Regi: Ste-
lan Olsson.
Medv: Kent-Arne Dahlgren, Elise-
beth Reingaard, Stig Torsten-
son, Evabritt Strandberg.

TV Söndag

9.45 Ut med språket. Färg. 2. Hur le-
ver föräldrarna upp till andan i lä-
roplanen för grundskolan? Textat.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
10.00 Uutisvilkko.
Nyhetsveckan.
10.20 Lasten TV: Kössli kenguru vete-
hysten valtakunnassa. (Värl)
Barnprogram kössli känguru i näc-
kens rike. Färg.
10.25–11.00 Hoi laari laari laa. . . Ky-
symysleikki kotimaisten tuotteiden
ympärlä. Färg.
Hoi laari laari laa. . . Fräglek kring
finländska produkter.
16.35 Arvingarna. Färg. Sjätte delen:
Kohandel.
17.25 De fem sinnena. Färg. 5. Luk-
ten. Textat.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Vi går tillsammans. Färg. An-
daktstund med barn och ungdomar
under ledning av komminister Gun-
nar Kampe.
18.30 Vad gör ni ikväll? Färg.
Hemma hos-reportage i ett litet
svenskt samhälle.
19.00 Häng med – jorden runt! Färg.
Veckofinal om tredje jorden-runt-
resan.
19.30 Levande musik. Färg. Direkt
från Kalmar Sporthall Tjajkovskijs
Symfoni av 4 f-moll med Polska
Radios Symfoniorkester. Dir: Tadeusz
Strugala.
20.15 Ivar Kreuger och kapitalet. 2.
Pengar och politik.
I rollerna: Klas Jahnberg, Birgitta
Smiding, Sören Söderberg, Mona
Seilitz, Evert Lindkvist, Hans Pol-
ster.
21.00 Aktueilt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspejeln.
22.05–22.50 Bowling. Nordiska mästa-
rinnan Barbro Lindberg möter Che-
ryl Kominsky, USA, professionell
spelare och världsrekordinnehavare.
Kommentator: Ulf Schenkmanis.

TELEVISION 2

10.05 Stäm gitarren.
11.00 Spela gitarren. Färg.
10.30 Försöksprogram. Om – lek
med armar och ben.
11.00–11.10 Start I. Färg.
13.30 TV-pucken – två matcher i Sö-
dertälje och två i Kalix. Lef Lar-
sson och Mac Gänger.
16.00 Strindberg i TV 2: Är revolu-
tion att tillrätta? Färg. Den unge
Strindbergs radikala författarskap
och dess bakgrund. Textat.
16.45 Lautari. Färg. Underhållning
med en skara musikanter från Ru-
mänen. Presentation Birgit Lundin.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Manfred – tecknad serie. Färg.
17.40 Tecknad film från Norden. 1.
Från Norge: I affären.
18.00 I Faras Egypten. Färg. 2. Att
segla på Nilen.
18.30 Pelle Jansson. Färg. 3. Pelle rå-
kar illa ut. I rollerna: Ola Wil-
helmsson, Tommy Johnson, Maud
Hansson.
19.00 Opoppa Special: Manfred
Mann's Earth Band. Färg. Inspelat
på Soliden på Skansen den 17 juli i
år, då Manfred Mann's Earth Band
medverkade i Opoppa. Efter det
ordinarie programmet slut spelades
den här extrakonserten in.
19.30 Rapport med väder.
20.10 Dagens match. Färg. Samman-
drag från en av dagens allsvenska
matcher. Reportrar Bo Hansson och
Arne Hegerfors.
21.00 Filmkrönika. Färg. Borgarnas
bio – och folkets. Ett program om
borgerligheten, filmen och de fria
biografena.
21.40 Kommissarie Keller. Natten då
Basseck dog.
I rollerna: Erik Ode, Günther
Schram, Reinhard Glemnitz, Fritz
Weppeler, Evelyn Opela, Rose-Marie
Kirstein, Joachim Bismiller, Jürgen
Goslar, Horst Tappert samt Les
Humphries Singers, som bl a fram-
för Mexico, Mama Loo, Jennifer
Adams och Yankee Doodle.
22.40–22.45 TV-nytt och väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00–9.10 Switch on! 9. Lågstadiet.
9.45–10.00 Matematik, Åk 1. 5. På be-
sök i Trollebo. Lågstadiet.
10.35–10.55 Roller och situationer. 1.
Flickan på fotot. Högstadiet.
11.00–11.20 Spela gitarren med Uffe och
Tabbe. Färg.
Skol-TV:
12.00–12.20 Paraoenernas Egypten.
Färg. 1. Att rädda forntid. Högsta-
diat.
12.45–13.05 Matera. Färg. 2. Mannen
som delar luft. Högstadiet.
13.10–13.45 Norsk novellfilm. Färg.
Mona 14 år. Högstadiet. Textat.
14.00–14.20 Musik 4. 2. Program 2 för
lärare.
14.30–14.50 Statistik, Åk 2. Lärarpro-
gram.
16.30–ca 16.45 Halvfem med Mysti
och Nalle Topp. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Elefantpojken. Färg. 7. Surani.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Den här blåckfiskan – engelsk
pjäs från 1890-talet. Färg. Manus:
Dodie Smith. Regi: Joan Kemp
Welch.
I rollerna: Peter Barkworth, Anna
Massey, Lally Bowers, Mary Swin-
burne, Cyril Luckham, Nora Ken-
ton, Robin Sachs, Lynette Davies
m fl.
21.00 Aktueilt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Häng med! Kvalificeringsom-
gång. Färg.
21.45–22.25 "Kanske beror det på att
jag är grönländare". Färg. Varje år
tar dansarna emot 1500 grönlän-
dska barn för skolgång. Hur klar-
ar de den stora sociala och kultu-
rela omställningen?

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Ola. Färg. 1. På sjukhuset.
18.05–18.30 Insmåden. Textat.
19.00 Anslagsstavlan. Färg.
19.05 Mord bland herrar. Färg. 13.
Första mötet. I rollerna: Jacques
Debary, Daniel Galt, Claude Cle-
ment, Janin Souchen m fl.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Kvällsöppet. Färg. Bo Holm-
ström med gäster.
20.05 Sjölejon. Färg. Om det särega
livet i en sjölejonkoloni berättar
den svenske betende forskaren Flinn
Sandegren.
21.40 Knutna. Färg. Familjeförhållan-
den och samspelen i familjen är det
mest problemfyllda när det gäller
"psykiska störningar". Det har den
berömda engelska psykiatern R D
Laing konstaterat. Med utgångs-
punkt från hans tecken gjorde Karl
Sylvan och Karin Thulin ett upp-
märksammat "spel" på Dramaten i
Väras.
22.05–22.10 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30–8.50 Biologi. 4. Vatten- och äm-
nestransport. Gymnasiet.
10.00 Switch on! 9. Lågstadiet.
10.10 i Norrland. 3. Rikedomar i norr.
Mellanstadiet.
Förskoleprogram:
–10.55 Om – Polly åter sylt.
11.00–11.10 Start I. Färg. Engelsk ny-
börjarkurs för vuxna.
Skol-TV:
13.00 Klotet 4. Färg. Lågstadiet.
12.20–12.40 i Latinamerika. Färg. 1.
Latinamerikanska bilder. Mellansta-
diat.
13.10–13.30 Barnkunskap: Institu-
tionskunskap. Färg. 2. Barn-
och ungdomsinstitution. Gymnasiet.
13.35–13.55 Fortplantning. Ärtlighet
och utveckling. 1. a. Snart! 1. b. 2. h
sidslåk – men magert. Högstadiet.
Förskoleprogram:
14.30–14.55 Om – Polly åter sylt.
16.30–ca 16.45 Halvfem. Färg. Ströv-
tåg på Öland.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Halk. Färg. Programledare:
Bengt Alsterlind.

18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Den förbjudna öken. Färg. Da-
naklöken ligger vid Röda havets
sydspets, en brännhet öken av vul-
kaniska formationer och salt.
20.20 Moderna jazz. Berndt Egerblad
med Sten Öbergers kvintett.
20.50 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktueilt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Blod är mer än vatten – ita-
liensk tecknad kortfilm om blods-
hämsd på Sardinien. Färg.
21.45 De förovalde. Sjunde delen.
I rollerna: Paola Pitagora, Nino
Castelluccio, Luigi Vanucchi, Tino
Carraro, Massimo Girotti.
22.40–22.55 En français. 6. Ne bou-
geons plus.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Ola. Färg. 2. Att få ett syskon.
18.00 Start I. Färg. 7. Where's Peter?
18.10–18.30 Spela gitarren med Uffe och
Tabbe. Färg.
19.00 Puttes tips. Färg.
19.05 Mord bland herrar. Färg. 14.
Sanning ur barnamun.
I rollerna: Jacques Debary, Michel
Caron, Jacques Alric, Louis Arbes-
sier, Paul Esser, Henri Gulsol, Rose
Renée Roth m fl.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Ziegfeld Follies – amerikansk
långfilm från 1945 med William Po-
well. Regi: Vincente Minnelli.
21.45 Dokument utifrån. Färg. Interna-
tionella reportage.
22.25 Kvällsöppet. Färg. Bo Holm-
ström med gäster.
23.10–23.15 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.00 Verkstadsindustrin genom kame-
räugat. Färg. 2. Människor i sam-
verkan. Gymnasiet.
9.30–9.40 Aldringsvård. 1. Alder-
domshemmet. Gymnasiet.
9.45–10.05 Klotet 4. Färg. Lågstadiet.
10.45–13.05 i Frankrike. 2. Ett ka-
tolskt land. Mellanstadiet.
13.10–14.40 Matintéater: Vem älskar
Yngve Frej? efter en roman av Stig
Claesson. Färg. Manus och regi:
Lasse Forsberg.
I rollerna: Allan Edwall, Bellan
Roos, Gus Dahlström, Gunnar
Strååt, Janne Carlsson, Christina
Stenius m fl. Högstadiet och gymna-
siet.
16.30–ca 16.45 Halvfem med herr
Kubb. Färg. Berättare: Allan Ed-
wall.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Spännande sommar. Färg. Mary
och Simon bor på en badort i Eng-
land. En dag dyker några främ-
lingar upp och tack vare Krishna,
en av främlingarna, får Mary och
Simon uppleva en spännande som-
mar.
I rollerna: Carol Davis, Stephen
Bone, Jeffrey Sirr.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Hela kyrkan sjunger – sångs-
tund med församling och sångare i
Pingskyrkan i Umeå. Färg. Mötes-
ledare: Margit Borgström.
20.00 Konsten att få ett nobelpris.
Färg. Många vetenskapsmän
och författare har väntat förväg på
denna utmärkelse. Vilka får den? I
vilka hemlighetsfulla cirklar fattas
beslutet? I detta BBC-reportage av
Mikael Blakstad presenteras 8 gyl-
lene regler för hur man får ett no-
belpris och gör intryck på folk.
20.50 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktueilt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35–23.35 Målade målare – ameri-
kansk film från 1972 av Emile de
Antonio om New Yorks konstliv
under 60-talet. Färg.
TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Näkterölen. Färg. En saga av
H C Andersen. Gunnar Björnstam
läser och filmen är byggd på Kaj
Bäckmans bilder.
18.00 Från konsumentredaktionen –

om den idealiske konsumenten.
Färg. Textat.
18.30–18.40 Hitt 5. Färg. 3. Scherben
bringen Glück.
19.05 Mord bland herrar. Färg. 15.
Demaskeringen.
I rollerna: Jacques Debary, Michel
Caron, Jacques Alric, Louis Arbes-
sier, Paul Esser, Henri Gulsol, Rose
Renée, Christiane Laurent m fl.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Hem till byn av Bengt Bratt.
Färg. Elfte delen.
Medverk: Lars Green, Per Neder-
dal, Märta Ternstedt, Roland Söder-
berg, Kerstin Tidellus, Ann-Marie
Rosin, Lars-Erik Berenett, Christina
Stenius, m fl.
21.00 Arbete eller robot? En av
Finlands modernaste fabriker är
L M Ericssons anläggning i Jorvas
utanför Helsingfors. Där sysselsätts
ca 700 personer – främst utbildad
arbetskraft. Det är lönsamt för
svensk industri att etablera sig i
Finland.
21.40 Päsar. Färg. I kväll fortsätter
TV-upplagan av Karl Sylwans och
Karin Thulins spel med utgångs-
punkt från psykiatern R D Laings
teater.
21.55 Kvällsöppet. Färg. Bo Holm-
ström med gäster.
22.40–22.45 TV-nytt, väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
10.10–10.25 Matematik Åk 1. 5. På be-
sök i Trollebo. Lågstadiet.
16.30–ca 16.45 Halvfem. Färg. Se med
öronen hör med ögonen!
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Ventilen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Arvingarna. Färg. Sjunde av-
snittet: Uppgörelsens stund.
I rollerna: Jennifer Wilson, Julia
Goodman, Patrick O'Connell, Derek
Benfield, Peter Diamond, Chris
Webb, Mark McManus, Robin
Chadwick, Gillian McCutcheon, Ga-
brielle Drake m fl.
20.20 Insyn: Kirunas dilemma. Färg.
De verkliga goda tiderna för den
svenska malmen är redan förbi.
LKAB:s vinster har minskat kraf-
tigt. Vad betyder det för Kiruna,
som har vuxit upp kring malmen,
och är helt beroende av den? Huru
ser Kirunas framtid ut frågar Sören
Larsson och Lars Sindeby.
20.50 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktueilt, väder.
21.30 TV-nytt.
22.35 Idealistiden. Utopi eller verklig-
het?
22.05–22.35 Så trodde man förr. Färg.
1. Redan de gamla grekerna. Textat.
TELEVISION 2
Förskoleprogram:
17.00 Om – Polly åter sylt.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Ola. Färg. 3. Att bli gammal.
18.00 Dokument utifrån. Färg. Interna-
tionella reportage.
18.40 Start I. Färg. Övningsprogram
7.
18.45 Otto Kjellberg, 81. Otto Kjell-
berg var 19 år när han for till Ame-
rika. I ett program av filmaren Jan
Eriksson berättar han om drömmen
om Amerika – och verkligheten.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Om barn och vuxna. Retas och
kivas. Dr Gustav Jonsson och
barnpsykiologen Emma Antonsson.
Programledare: Boel Wennerberg.
Textat.
20.30 N P Möller, fastlghetsaktöare.
Färg. Underhållning av Frank An-
derson, Jacques Werup och Ake
Whilney. Regi: Håkan Ersgård.
"Människan spår . . ." med Nisse
Ahroft och hunden Calle, Lars Am-
ble, Ulla Axelsson, Göte Fyhring,
Connie Sjölin, Ulla Sonesson m fl.
21.00 Hallå där nere, lykan är en
ballong! Färg. En färd tvärs över
den nordamerikanska kontinenten i
varmluftsballong.
21.50 Kvällsöppet. Färg. Bo Holm-
ström med gäster.
22.30 TV-nytt, väder.
22.35–23.05 Sportnytt.